

Dit product wordt u gratis aangeboden door ComputerBijbel

Mocht u tevreden zijn over dit product en dit werk willen steunen kijk dan op onze website

<http://www.ComputerBijbel.com>

HET GOUDEN KALF

(Exodus 31:18-34:35)

Deze bekende geschiedenis kun je in 5 delen verdelen:

1. Op de berg: Exodus 31:18
2. Op de aarde: Exodus 32:1-6
3. Op de berg: Exodus 32:7-14
4. Op de aarde: Exodus 32:15-30
5. Op de berg: Exodus 32:31-34:28

Inleiding:

Het is een merkwaardige zaak dat we midden in de hoofdstukken die gaan over de bouw en beschrijving van de tabernakel (Latijn: tabernaculum = tent) deze geschiedenis vinden. Eerst lezen we vanaf hoofdstuk 25 de instructies die God gegeven heeft op de Sinai en vanaf hoofdstuk 35 zien we hoe Mozes de opdrachten van God aan het volk doorgeeft, opdat het volk alles zou uitvoeren zoals God het geboden had. En midden in dat plechtige, Goddelijke gebeuren vinden we deze geschiedenis van het gouden kalf. En dat staat er niet voor niets. Deze geschiedenis laat ons heel belangrijke beginselen zien en als wij deze geschiedenis niet zouden kennen wij geen recht beeld zouden hebben van wat de tabernakel is. Want het zijn twee kanten van dezelfde zaak. Zowel in het N.T. als in het O.T. heeft elke waarheid die God onthult twee zijden: Wat God doet en wat de mens doet. In het O.T. zien wij in de tabernakel een onthulling wie God is. De openbaring van alle heerlijkheid die in God is wordt in de tabernakel als type aan ons duidelijk gemaakt. Zowel Zijn heerlijkheid, gerechtigheid en heiligheid wordt geopenbaard van Hem die in "een ontoegankelijke licht bewoont" (1 Timotheus 6:16), als Zijn liefde en erbarmen worden geopenbaard, omdat Hij een weg opende waarlangs de zondige mens tot Hem kon naderen. In deze geschiedenis zien we de andere kant van de medaille. Wat de mens is, wat het vlees doet, wat de zonde is en hoe de satan is. Wat God doet is dat Hij gemeenschap met Zijn mensen zoekt en dat Hij de weg tot redding geeft waarlangs de zondaar tot God kon en kan komen. Het leert ons echter ook wat de mens doet, dat als God Zijn innerlijk aan Mozes onthult, het volk op aarde zich overgaf aan deze vreselijke zonde. De neiging is bij ieder mens aanwezig om de zijde van God: het bewijzen van Zijn Genade als 'gewoon' te gaan beschouwen. Dat wij vergeten Hem te bewonderen en te danken dat Hij in Zijn erbarmen die weg bereidde en dat Hij ondanks dat Hij dit tafereel aanschouwde Zijn plan met het volk Israël, met ons en uiteindelijk met de hele mensheid niet terzijde geschoven heeft. Gelukkig hangt onze redding niet af van onze prestaties, maar alleen van aanvaarding van het volbrachte werk van Christus. Anders zou het niet best gesteld zijn als het afhankelijk is van onze 'goede werken'. Hoewel het N.T. ons voortdurend aanspoort om goede werken te verrichten, is het gelukkig niet bepalend voor ons behoud. Want dan zouden we vaak beschaamd met lege en vuile handen staan. Ons behoud is - Goddank - in Christus. En uiteindelijk is het Zijn geloof in ons dat onze redding en behoud is. Het is dus niet zoals zo vaak geleerd: ons geloof in Christus, maar het is het geloof van Christus. Dat is ook wat de grondtekst zegt. Bijv. Romeinen 3:21 "Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen, en wel gerechtigheid Gods door het geloof VAN [Jezus] Christus, voor allen die geloven". (je kunt zowel vertalen met het woordje "in" als "van"). Gods gerechtigheid is voor velen een angstaanjagend

begrip (geweest). Maar als het gaat om "de gerechtigheid Gods" dan gaat het niet om een soort meetlat. "Gerechtigheid van God" is niet wat Hij eist, maar wat Hij geeft. Heb jij te weinig? Kom maar, Ik heb teveel. Ik heb mild en overvloedig. Hij blijft tot het allerlaatste schaapje bij de Herder is teruggekeerd trouw aan Zijn schepping en schepselen. Maar we zullen toch alert dienen te blijven en de heerlijkheid van de breedte van de (wederzijdse) verzoening mag ons niet passief maken. Het is heerlijk om te zingen en om te jubelen over verlossing, maar is de gemeente van God zoals hij moet zijn? Dat is een teer punt. De een legt het accent op heiliging, de ander op de gaven van de Geest, weer een ander op de vruchten. En ook de uitleg, c.a. het verstaan van de Bijbel kan vervelende gevolgen binnen een gemeente hebben. Christenen worden vaak - ten onrechte - afgeschilderd als saaie mensen, die niets mogen. Maar wat werkt het Evangelie uit in ons dagelijks leven? Niet om ons leven onder de loep te leggen, dat doet satan wel voor ons, maar is of wordt 'de gemeente, stralend, zonder vlek of rimpel' (Efeziërs. 5:27) alleen een utopie, of moeten we dat 'geestelijk' verstaan? Wie van ons heeft niet z'n eigen gouden kalfje(s)? Dat hoeven nog niet eens zonden te zijn, maar kunnen ook onze leerstellige stokpaardjes zijn. Waardoor het lied niet bewaarheid wordt: 'als een machtig leger trekken wij ten strijd', maar we het gevaar lopen dwarsliggers worden, of erger ruzies en scheuringen kunnen veroorzaken omdat we ons gelijk menen te hebben. Er heeft er maar EEN gelijk: en dat is Hij! Heeft u weleens geteld hoeveel verschillende tijdschriften over het geloof zijn er niet? Ik krijg er per maand al zo'n tien in de bus. Elk tijdschrift tracht 'z'n doelgroep' te bereiken (en te behouden). Wat een energie en kosten zou het besparen als krachten gebundeld zouden worden. Het is natuurlijk (helaas) een utopie, maar je zou eigenlijk EEN dagelijks verschijnende Christelijke krant annex Bijbelstudieblad moeten hebben. Dan ben je het niet altijd met de inhoud eens, nou en? Wat zou het geweldig zijn als er zo'n dagblad zou zijn, die in elke boekwinkel en supermarkt te koop is. Het zou niet alleen een geweldig getuigenis zijn, maar ook zouden miljoenen mensen bereikt worden die nu van de Blijde Boodschap verstoken blijven. Christenen schrijven nu vaak alleen maar aan elkaar, voor elkaar en helaas ook tegen elkaar. Ja, dat vind ik ook gouden kalven. Dat is ook een onderdeel van waar het in het begin om ging. Die twee kanten: wat God doet en wat de mens doet. In deze geschiedenis is het zo heel duidelijk, God geeft Zijn Tien Woorden van bevrijding en de mens maakt een afgodsbeeld en viert het eerste carnaval. Gods gedachten en verlangen en de harde werkelijkheid lagen toen en liggen nu nog mijlen ver uit elkaar. En nogmaals: het gaat dan niet alleen om zonde, maar ook (of misschien vooral) hoe wij Gods plan met zijn lichaam, de gemeente. Maar laten we terugkeren naar ons Bijbelgedeelte. Bij de tabernakel, ook wel "tent der samenkomst" genoemd (Numeri 4:25,26) en zijn attributen wil ik niet te lang stil blijven staan. De typologie is schitterend en schier onuitputtelijk, zodat zelfs het gevaar van 'inlegkunde' dreigt. Maar dat is een studie apart. We lezen dat hij zowel buiten de legerplaats (Exodus 33:7-11) geplaatst was als midden in het kamp (Numeri 2:2,17). Het is de plaats waar God met Mozes sprak "van aangezicht tot aangezicht" (Exodus 33:11) en "van mond tot mond" (Numeri 12:8). Het is de plaats van ontmoeting van God met Mozes en het volk Israël (Exodus 29:42,43, 30:36). Het was een zichtbaar heiligdom, dat gemaakt was naar het beeld van het hemelse heiligdom (Hebreeën 8:5, Handelingen 7:44, Exodus 25:40). Ook al waren er zichtbare offers met priesters, wetten, feesten erfenissen, zegeningen, straffen enz., al deze voor het waarneembare oog dingen, waren toch maar een schaduw van wat komen moest (Colossenzen 2:17: "dingen die slechts een schaduw zijn van wat komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is"). Toen de tent der samenkomst gereed was, daalde de wolkkolom van de Sinaï neer en bleef rusten op de tent, de tabernakel. De wolk bedekte de tent der samenkomst als God met Mozes sprak (Exodus 33:9). En als de tabernakel gereed is, dan lezen we: "en de wolk bedekte de tent der samenkomst, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel, zodat Mozes de tent der samenkomst niet kon binnengaan, want de wolk rustte daarop, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel"

(Exodus 40:34,35). Daarom kondigde God de bouw van de tabernakel aan met deze woorden: "En zij zullen Mij een heiligdom maken en Ik zal in hun midden wonen" (Exodus 25:8). De tabernakel was belangrijk omdat het Gods woning was. Dat dit alles nog heel actueel is maakt de schrijver van de Hebreeën-brief duidelijk. Van de dertien hoofdstukken gaat een belangrijk deel over de tabernakel. En de schrijver zegt dat het "een zinnebeeld was voor de tegenwoordige tijd" (Hebreeën 9:9), dus ook voor vandaag. Kortom de geschiedenis van de tabernakel is een enorme zegen voor ons omdat het ons vertelt dat God wil wonen bij de mensen (Exodus 25:8) en omdat deze "een afbeelding en schaduw van het hemelse" is (Hebreeën 8:5) en omdat het ons de weg wijst naar God (Hebreeën 10:19,20) en intieme omgang met Hem (1 Johannes 1:3). Dat wordt ons al duidelijk gemaakt in het begin van de Bijbel. Als Jakob de hemel geopend ziet, zegt hij: "hoe ontzagwekkend is deze plaats. Dit is niet anders dan een huis Gods, dit is de poort des hemels" (Genesis 28:17). Hoofdstuk 32 tot 34 vormen een breuk tussen het beschrijven van de tabernakel en het daadwerkelijk maken ervan. Woord en daad worden hier dus gescheiden. De geschiedenis van het gouden kalf gaat dus functioneren als een kloof. Zoals in de aanvang al gezegd: dat roept vragen op. Waarom staat het hier en wat is de functie ervan? In het Hebreeuwse denken zijn vragen soms belangrijker dan antwoorden. Zalig is de man die vraagt. Terwijl wij hen vaak verafgoden die 'de antwoorden' weten. Wij Westerlingen begrijpen vaak zo weinig van het Hebreeuwse denken. Ons denken is gebaseerd op een mengeling van een joods-christelijke morele filosofie, ondersteund door het Grieks-Romeinse concept van de logica. Steeds meer kom ik tot de ontdekking dat we als Christenen ons eeuwenlang boven het Joodse volk verheven hebben gevoeld en zelfs de hoogmoed hadden het Joodse denken meenden te begrijpen en zelfs te kunnen verklaren. En dan zwijg ik maar over wat het Joodse volk in de geschiedenis in de naam van het Christendom is aangedaan. De voornaamste bezigheid van de rabbijnen was vragen stellen. Je zou misschien kunnen zeggen "altijd bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop die in u is" (1 Petrus 3:15). In de Evangelieën lezen we vaak "redetwisten" (o.a. Markus 8:11), maar eigenlijk staat er "samen zoeken". Exodus 32 zet a.h.w. de geschiedenis even stil en toch weer niet. De vraag doet zich voor of je nog wel een tabernakel kunt bouwen als je eenmaal een kalf hebt. De tabernakel en het kalf zijn water en vuur. De best passende titel boven deze artikelen over deze geschiedenis zou zijn: Het geduld van God. Het is een geschiedenis vol details en is doortrokken met geduld, het geduld van God wordt uitgebeeld. Mozes was liefst "veertig dagen en nachten" bij God (Exodus 24:18, 34:28). Dat vraagt heel wat uithoudingsvermogen, zowel voor God als voor Mozes. God wil wonen bij de mensen en houdt het uit bij mensen. Jesaja 57:15 "In den hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest der nederigen en het hart der verbrijzelden te doen opleven". Hij, die woont en troont ver boven alle hemelen, Hij wil eenvoudig wonen in een tent bij de mensen. Niet in een piramide, maar in een tentje. Wat is er vergankelijker en kwetsbaarder dan een tent? Ook hierin ontdekken we de heenwijzing naar de Here Jezus zoals we dat ook vele malen zullen zien in deze geschiedenis: "Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond (letterlijk staat er: Hij heeft onder ons getabernakeld)" en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd" (Johannes 1:14). Ik denk dat nergens in de geschiedenis van Mozes zijn type van Christus zijn zo heerlijk weerspiegeld wordt als is deze geschiedenis. Johannes 1:16,17 "Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade, want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus gekomen".

Deel 1. Op de berg - Exodus 31:18: "En Hij gaf aan Mozes, toen Hij geëindigd had te spreken op de berg Sinaï, de twee tafelen der getuigenis, tafelen van steen, beschreven door de vinger Gods" Aan dit vers is natuurlijk een heleboel voorafgegaan. "Mozes ging de wolk in en besteeg de berg. En hij bleef op de berg veertig dagen en veertig nachten" (Exodus 24:18). Eerst een stukje Joodse traditie: Volgens

Avoth, hst. 5, werden de twee stenen tafelen al geschreven op de vrijdagavond van de 6e dag van de schepping. Ze waren gemaakt uit de mooiste saffieren stenen. Ze waren afkomstig uit de zon en was hun substantie zacht en flexibel, zodat zij als een rol opgerold konden worden. Dat was een wonder, want saffier is zo hard dat het zelfs met een hamer niet gebroken worden. Deze stenen tafelen waren dus zowel hard als flexibel. De oorspronkelijke originelen zouden later in de Ark der getuigenis gelegd worden. Hier lezen we dus over "tafelen van steen". Waarom steen hebben de Joodse uitleggers zich afgevraagd? Een van uitleggingen is dat de ergste straf voor overtreding van de Torah was steniging. De benaming 'stenen tafelen' hadden nog een andere bedoeling. Een Steen kan als een gewicht gebruikt worden en hoewel het voortdurend gebruikt kan worden zet hij niet uit. Hij blijft onveranderd. Nog een uitleg: Hoewel de mens hardleers is, en zich aan de steen stoot (vgl. Romeinen 9:32,33 "Zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, gelijk geschreven staat: Zie, Ik leg in Sion een steen des aanstoots en wie op Hem zijn geloof bouwt, zal niet beschaamd uitkomen"), dient hij zich te ontwikkelen tot een persoon die zo sterk is als steen waarop anderen kunnen wandelen en steunen (Shemoth Rabbah). 2 Corinthiers 3:2,3 zegt: "Onze brief zijt gij, geschreven in onze harten, kenbaar en leesbaar voor alle mensen, daar gij toont een brief van Christus te zijn, door onze dienst opgesteld, niet met inkt geschreven, maar met de Geest van de levende God, niet op tafelen van steen, maar op tafelen van vlees in de harten". De eerste "twee stenen tafelen" die in Exodus 32:19 gebroken worden door Mozes in zijn woede waren geschreven op twee dunne stenen tafelen, zodat ze niet te zwaar zouden zijn voor hem om te dragen. (Rosenberg). God wist al van het gouden kalf. De originelen krijgt Mozes in Exodus 34:1 en zouden komen in de Ark des Verbonds. God breekt Zijn belofte niet! Ezech 36:25,26 "van al uw onreinheden en van al uw afgoden zal Ik u reinigen, een nieuw hart zal Ik u geven en een nieuwe geest in uw binnenste, het hart van steen zal Ik uit uw lichaam verwijderen en Ik zal u een hart van vlees geven. Mijn Geest zal Ik in uw binnenste geven en maken, dat gij naar mijn inzettingen wandelt en naarstig mijn verordeningen onderhoudt". Er is nog een reden dat er twee tafelen zijn. Een zaak stond vast op het getuigenis van twee personen (Deuteronomium 17:6, 19:15, Numeri 35:30, 2 Corinthiërs 13:1, Hebreeën 10:28). Het woord "gaf" impliceert in het Hebreeuws een gift als een geschenk. Mozes kon in die veertig dagen en nachten natuurlijk nooit de hele Torah uit z'n hoofd leren. De Torah is "langer dan de aarde en breder dan de zee" (Job 11:9). "Toen God eindigde met hem te spreken" geeft aan dat het een tweegesprek was. God leerde Mozes en Mozes vroeg en God onderwees. Zo heeft Mozes de Torah leren te verstaan (Rashi). De grootheid van "de tafelen der getuigenis" wordt ook aangegeven doordat zij geschreven waren "door de vinger Gods". Psalmen 8:4 "Aanschouw ik uw hemel, het werk van uw vingers" (Psalmen 8:4) en uiteraard bij de tien slagen van Egypte als de geleerden tot de Farao zeggen: "Dit is Gods vinger" (Exodus 8:19). Volgens de Joodse traditie waren beide tafelen even groot. Dat er twee tafelen waren betekent: a. De verhouding mens - God is even belangrijk als mens - medemens (Hirsch)

b. Dat er een verbinding is tussen hemel en aarde. (Shemoth Rabbah) Als de mens de geboden van God houdt kunnen de hemel en de aarde overleven. Jeremia 33:25 "Zo zegt de HERE: Indien Ik mijn verbond aangaande dag en nacht, de verordeningen van hemel en aarde, niet heb vastgesteld, dan zal Ik ook het nakroost van Jakob en mijn knecht David verwerpen, dat Ik uit zijn nazaten geen heersers neem over het nageslacht van Abraham, Izaak en Jakob, want Ik zal een keer brengen in hun lot en Mij over hen ontfermen" (Jeremia 33:25,26). De twee tafelen wijzen ook op deze twee werelden: de wereld van nu en de wereld die komt (Shemoth Rabbah). Jeremia 33 is een schitterend hoofdstuk 1-3 "Toen kwam het woord des HEREN ten tweeden male tot Jeremia, terwijl hij nog in de gevangenhof opgesloten was: Zo zegt de HERE, die dat doet, de HERE die dat formeert, om het in vervulling te doen gaan, wiens naam HERE is: Roep tot Mij en Ik zal u antwoorden en u grote, ondoorgrondelijke dingen verkondigen, waarvan gij niet weet". Als Christenen zijn we bevoorrecht. Wij hebben een deel

van Gods belofte al in vervulling mogen zien gaan. Menselijk gesproken is onze eerste reactie op bovenstaande woorden, dat er geen antwoord op te geven is. We kunnen het wonder zelf niet peilen, het wonder dat soeverein z'n mysterieuze gang gegaan is en nog gaat. Het Evangelie vertelt niet alleen over wonderen, het is een wonder! Heel het gelovig bestaan is gebaseerd op het geweldige wonder: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe" (Johannes 3:16). Zodra ons geloof ophoudt zich te verwonderen, is het zijn glorie kwijt. Op het moment dat God met Jeremia in gesprek is, ziet het er hopeloos uit. De gevolgen van het gouden kalf hielden niet op te bestaan na Exodus 32. De mens was en is een hardnekkig wezen. In Jeremia 33 is Juda van de kaart geveegd, maar dan volgt in vers 6: "Zie". Dan komt God met het wonder. Wat ongeneeslijk lijkt wordt genezen, volkomen hersteld: "Zie, Ik zal haar genezing schenken en herstel, Ik zal hen genezen en hun een schat van bestendige vrede ontsluiten: Ja, Ik zal een keer brengen in het lot van Israël en Juda". Het loopt uit op EEN grote bruiloft: "zal weer gehoord worden de stem der vreugde en de stem der vrolijkheid, de stem van de brudegom en de stem der bruid, de stem van hen die zeggen: Looft de HERE der heerscharen, want de HERE is goed, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid! Terwijl zij offers brengen, want Ik zal in het lot van het land een keer brengen, zodat het wordt als tevoren, zegt de HERE" (:11). En bij het tellen der schapen blijkt dat er niet EEN gemist wordt (:12,13). Als je het diep tot je door laat dringen wat dat betekent. God is het die het doet (:2), wij die de opdracht hebben te roepen (:3). Natuurlijk gaat het hier over het herstel van Israël, maar het gaat verder, het is ook ingrijpend en onze steun en kracht in ons dagelijks leven. "Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik het goede woord in vervulling zal doen gaan, dat Ik over het huis van Israël gesproken heb. In die dagen en te dien tijde zal Ik aan David een Spruit der gerechtigheid doen ontspruiten, die naar recht en gerechtigheid in het land zal handelen" (:14,15). Het herstel van Israël, het herstel van de puinhopen van deze aarde, het herstel van wat door onze zonden is aangericht. Het herstel is niet alleen toekomst, maar is vooral heden. Het volk Israël had z'n gouden kalf, wij hadden of hebben ons gouden kalf. In Christus is ons volledig herstel geboden. 1 Johannes 1:9 "Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid". Dan gaan wij verstaan wat Paulus allemaal bedoelt als hij spreekt dat wij "in Christus Jezus gezegend zijn met alle (reli) geestelijke zegen in de hemelse gewesten" (Efeziërs. 1:3). Door de zonde is het beeld Gods geschonden, maar Christus is gekomen om dat te herstellen, opdat wij weer vernieuwd zouden worden naar dat evenbeeld Gods. Het geloof in Christus werkt genezend. De een lijdt aan hoogmoed, de ander aan egoïsme en weer een ander aan trots en zo kennen we allemaal onze zwakheden wel. Sluiten we als de aardse hogepriester Aaron onze geestelijke ogen en blijven we maar verder tobben met die gouden kalveren of laten we de hemelse Hogepriester in ons leven zijn gang gaan? "Wie zal de uitverkorenen Gods beschuldigen? God is het, die rechtvaardigt, wie zal veroordelen? Christus Jezus is de gestorvene, wat meer is, de opgewekte, die ter rechterhand Gods voor ons bidt en pleit. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus" (Romeinen 8:34,35). Psalm 150, de laatste Psalm, is een Psalm die ons dertien keer oproept de Heer te loven. Een lied van verlost zondaren klinkt in Gods oren mooier dan het lied van de engelenshare bij de in Efrata's velden. Niet iedereen kan met een "harp of citer" overweg, maar als je God niet looft adem je eigenlijk zinloos. "Alles wat adem heeft, love de HERE. Halleluja". (Psalmen 150:6).

Deel 2. HET GOUDEN KALF (Exodus 32:1-6)

Op de aarde - Exodus 32: 1-6 Deze rampzalige en toch zo majestueus eindigende geschiedenis begint als het voor het volk te lang duurt dat Mozes wegblijft. Exodus 32:1 "Toen het volk zag, dat Mozes toefde van de berg af te dalen, verzamelde het zich rondom Aaron, en zeide tot hem: Welaan, maak

ons goden, die voor ons uitgaan, want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd - wij weten niet, wat er van hem geworden is". Kernwoord in het eerste vers is het woord "toeven". Het duurde hen allemaal te lang, Mozes was uit hun gezichtsveld verdwenen. Konden ze nog wel op hem rekenen? Hun geduld is op en ze gaan zelf initiatieven ontplooiën. En dat terwijl Mozes voor hun belangen op de berg was. Aanvankelijk ging alles nog goed. Vol ontzag keek het volk naar boven en staarden naar het verterend vuur op de top van de berg (Exodus 24:17). Daar waren God en Mozes. Maar aan alles raak je gewend. Het ongewone wordt op de lange duur gewoon. Waarom merkten ze niets meer van God en Mozes? Ach ja, ze zagen die wolk nog wel, maar het was zo ver weg, zo onbereikbaar en deed niets meer van zich horen. De massa is snel te beïnvloeden. Denk maar aan de jubelende intocht van de Here Jezus en het geschreeuw om zijn dood door dezelfde massa enkele dagen later. Ze hebben ook ineens geen hoge pet van Mozes meer op. Uit de woorden "deze Mozes" spreekt in ieder geval weinig ontzag. En ze willen iets gaan bouwen wat ze kunnen tasten en kunnen zien. Het zal uitlopen op het gouden kalf: "Dit is uw god, Israël die u uit het land Egypte heeft gevoerd (:4,8). En dat allemaal nadat ze veertig dagen daarvoor nog vol ontzag hadden geluisterd naar wat God rechtstreeks tot hen gesproken had en uit de grond van hun hart hadden gezegd: "Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen" Maar met het wegvallen van Mozes is de schakel, middelaar tussen God en het volk weggefallen. Er is onzekerheid. Hoe moet dat gaan? Wat zou er gebeuren als God rechtstreeks tot hen zou gaan spreken en er geen 'bliksemafleider' als Mozes meer was? En zou God nog wel tot hen spreken? Hoe snel is de mens z'n zekerheden kwijt als ze gebouwd zijn op zand (Mattheus 7:24-27). Die nieuwe god zou hun bliksemafleider worden. Bovendien was zo'n god beheersbaar en controleerbaar en kan je hem naar je hand zetten. Je hoeft hem in feite geen verantwoording af te leggen. Zo blijf je autonoom. Dom Israël, domme "dwazen" in de geschiedenis en nu die "in hun hart zeggen: Er is geen God" (Psalmen 14:1). "Zoals het water het gelaat weerspiegelt, zo weerspiegelt het hart van de mens de mens" (Spreuken 27:19). Ach religie, dat gaat er bij een hoop mensen nog wel in. Zolang het tenminste aan hun godsbeeld beantwoordt. Een God die verantwoording van ons vraagt en ons hart wil, dat spreekt niet aan. Dat zijn tien bruggen te ver. Een God van liefde, een soort knuffeldier, ja dat gaat er wel in. Een goedgezind, die zich voor elk karretje wil laten spannen. Die vormt geen bedreiging. Hij beschikt niet over jou, maar jij over hem. Het is een god die bedacht is door mensen, zoals Israël deed: Een god die gemaakt is door mensen en uit zichzelf geen stap kan verzetten, hij moet door mensen verplaatst worden. Handelingen 7:43 "Hebt gij niet de tent van Moloch gedragen en de ster van de god Roma, de afbeeldingen die gij gemaakt hebt om die te aanbidden?" En dat gouden kalf en die 'moderne' godsbeelden' worden de plaatsvervanger van de levende God, die Schepper van hemel, aarde en mens is. Je vraagt je af hoe zoiets in vredesnaam mogelijk is geweest. Het is een verontrustende vraag. Helaas is het antwoord al gegeven. Het is in de geschiedenis van Israël en van het Christendom niet anders geweest. De wapens van satan zijn zo mogelijk nog scherper geworden dan ze in deze geschiedenis al waren. Heel het Oude Testament lezen we dat het volk afdwaalt van God (maar laten we ons niet verheven voelen, want hoe is de gang van het Christendom geweest en is deze nu?) Als het volk amper het beloofde land heeft betreden zeggen ze tegen Gideon: "Heers over ons Want gij hebt ons uit de macht van Midjan verlost" (Richt. 8:22). Niet Gideon had hen bevrijdt, maar God, maar Gideon was zichtbaar en God niet. Daarom wilden ze later ook zo graag een koning. Ongeduld op de vervulling van onze gebed, ongeduld om te wachten op Gods tijd, ongeduld om stil te worden en te luisteren naar Gods stem. Het maakt ons ontmoedigd. Of erger, kijk maar naar Saul. Hij kon niet wachten op Samuël en onder druk van het volk (!) gaat hij zelf om brandoffers en vredeoffers vragen. En hij gaat zelf offeren (1 Sam. 13:8). Het kostte hem z'n koningschap en hoe het met Saul afliep is bekend (1 Sam. 31). In Johannes 14:3 bereidt de Here Jezus Zijn discipelen voor op Zijn heengaan en op zijn wederkomst: "want Ik ga heen om u plaats te bereiden,

en wanneer Ik heengegaan ben en u plaats bereid heb, kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat ook gij zijn mag, waar Ik ben". Het was moeilijk om hen dit duidelijk te maken zoals uit het verloop van het hoofdstuk blijkt. Leren Hem te zien "standvastig, als ziende de Onzienlijke" (Hebreeënen 11:27). De Here Jezus wist hoeveel moeite zijn discipelen en wij het zouden hebben om te geloven zonder te zien. Ook in Zijn gelijkenissen wijst Hij er steeds op: Zoals bijv. in de gelijkenis van de 5 wijze en 5 dwaze meisjes: "Terwijl de bruidegom uitbleef" (S.V. "vertoefde") (Mattheus 25:5), in de gelijkenis in Lukas 12:35-48 over waakzaamheid, van de "trouwe, de verstandige rentmeester" (:42), "Mijn heer blijft lang uit" (:45) enz. Hoeveel mensen rekenen nog met de (spoedige) wederkomst van onze Heer? De Here Jezus is "met zijneigen bloed, eens voor altijd binnengegaan in het heiligdom, waardoor Hij een eeuwige verlossing verwierf" (Hebreeënen 9:12). Voor Zichzelf? Nee, natuurlijk voor ons. "Daar Hij altijd leeft om voor hen te pleiten" (Hebreeënen 7:25, Romeinen 8:34). In EEN van z'n eerste brieven waarschuwt Paulus de Corinthiërs al voor de afgoden aan de hand van de geschiedenis van Israël in de woestijn (1 Corinthiërs 10) en in het bijzonder 7 "Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, gelijk geschreven staat: Het volk zette zich neder om te eten en te drinken, en zij stonden op om te dansen". En Paulus vervolgt in 11 "Dit is hun overkomen ten voorbeeld (voor ons) en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, over wie het einde der eeuwen gekomen is". Mozes bleef te lang weg naar de zin van het volk. De wederkomst van de Here Jezus is voor velen een achterhaald sprookje geworden. Maar God is afgedaald in onze eeuw! Het is de afdaling in ontferming. Mozes moet afdalen namens God. Afdalen is in de Schrift vaak synoniem aan barmhartigheid. Maar die barmhartigheid, ontferming kun je aan de straatstenen niet kwijt. Zoals God het niet door Mozes kwijt kon aan Israël. De grote vraag toen en nu is: wie wil ontferming? Die ontferming zien we schitterend uitgebeeld in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Lukas 10:25-37). In deze gelijkenis staan vele lessen, maar de mooiste les is de les van de ontferming. We komen de Here Jezus Zelf in deze gelijkenis twee keer tegen. Aan het begin en aan het eind. Allereerst is Hij Degene "die afdaalde van Jeruzalem naar Jericho" (:30). Hij legde in de hemel vrijwillig zijn heerlijkheid af om mens te worden en is gehoorzaam te worden tot de dood aan het kruis voor ons (Filippenzen 2:6-8). Jeruzalem ligt hoger dan Jericho. De Here Jezus kwam van het hemelse Jeruzalem, waar alles volmaakt en vredig was om af te dalen naar het menselijke Jericho. De mens die "halfdood" langs de weg lag (:30) zijn zij, die leven zonder Christus. Ze ademen en bewegen wel, maar zijn geestelijk dood. Dat is de mens van nature: hij beweegt wel, maar is half dood zolang hij niet wederom geboren is. En de 'barmhartige Samaritaan' is natuurlijk de Here Jezus. Hij is Degene die bewogen is en zoveel ontferming kende en kent dat Hij zijn leven gaf: "door zijn striemen is ons genezing geworden" (Jesaja 53:6). Maar zoals het volk Israël geen rekening meer hield met de 'wederkomst' van Mozes en de overgrote meerderheid van de mensen geen rekening houdt met de wederkomst van de Heer zal eens dat grote moment aanbreken, dan zal de cirkelgang van de loop van deze wereld gesloten worden. Een dag begint en eindigt, een vakantie begint en eindigt, een jaar begint en eindigt, een leven begint en eindigt. Maar eens zal dat patroon doorbroken worden bij de wederkomst van onze Heer en gaan we in aanschouwen op weg naar de volheid, de voleinding "opdat God zij alles in allen" (1 Corinthiërs 15:28). Gods passie en compassie kent geen einde, voor de mensheid die lijdt - al dan niet door eigenschuld - is het "Lam Gods" ter wereld gekomen "dat de zonde der wereld wegneemt" (Johannes 1:29). Het Lam dat met ongeduld wacht op de voltooiing. Maar tot die tijd zullen wij nog vaak geconfronteerd worden met de "spotters" uit 2 Petrus 3:3,4 worden geconfronteerd die smalend vragen: "waar blijft de belofte van zijn komst"? Het kernwoord van Exodus is MAKEN. Maar wij willen iets maken dat het werk is van onze eigen handen. Ontferming? Nee, we doen het zelf wel op onze manier. In feite willen wij een volle werkweek en geen sabbat. Want dat is de inzet van deze hoofdstukken uit Exodus. Wie wil geduld, wie heeft geduld? "Waart gijlieden zo weinig bij machte EEN uur met Mij te waken" (Mattheus 26:40). Over de hoofden van het volk Israël

komt het heel dicht bij onszelf. Als het volk EEN dag gewacht had. Dan was dit alles niet gebeurd. Als Aaron EEN dag gewacht had, dan was hij tot deze wandaden overgegaan. Ja, als Het heeft velen wanhopig en gedesillusioneerd gemaakt en daarmee de satan in de kaart gespeeld. Het volk Israël wil actie, spektakel. Met een tent verander je de wereld toch niet? Waar het Christendom niet is ingedut, zoekt men het ook vaak in het 'spectaculaire', alsof onze verlossing al niet spectaculair genoeg is. Het volk verzamelt zich, er komt een volksvergadering. En let op Aaron, hij wordt a.h.w. bedolven onder het volk. Aaron, nota bene de hogepriester. Het volk Israël vindt Aaron onmiddellijk bereid om afgoden te maken. Aaron was bang voor het volk, bang voor zijn positie. Zoals helaas zoveel geestelijk leiders in de geschiedenis en nu hun verantwoordelijkheid niet hebben gedragen. De herinnering aan de woorden uit Exodus 20:2: "gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben" hadden voldoende moeten zijn. Men heeft zich suf geprakkiseerd hoe Aaron zover heeft kunnen komen. Aaron die zo "goed spreekt" (Exodus 4:14) heeft geen weerwoord. Enige speculaties: want de Bijbel zegt daar niets over in ons gedeelte. 1. We weten uit Numeri 12 dat Aaron het niet goed verkroppen kon, dat zijn jongere broer de hoogste positie bekleedde. Heeft hij uit jaloezie zijn kans gegrepen? 2. In de joodse overlevering is een gedachte dat men iemand (men denkt aan Hur, die je inderdaad niet meer tegenkomt in de Bijbel) voor zijn ogen heeft doodgestoken en hem bedreigd heeft, dat met het hetzelfde zou gebeuren. 3. Aaron wilde zichzelf opofferen voor het volk. Hij wist dat fout zat, maar wilde de straf niet op het volk, maar op hem zelf laten komen. 4. Aaron was niet bang om te sterven, maar gaf het volk zijn zin, omdat als hij zou sterven het volk helemaal geen leider meer had. 5. Het volk dreigde mensen te doden als Aaron hen hun zin niet gaf. Aaron heeft toen gekozen voor het feit dat ze anders twee zonden: doodslag en afgoderij zouden plegen en als hij toestemde 'slechts' EEN. 6. Aaron hoopte door te zeggen: morgen, dat het volk wellicht tot inzicht zou komen, God zou ingrijpen of Mozes zou terugkeren. 7. Aaron liet de zonde toe opdat God zijn vergeving zou kunnen tonen als het volk berouw zou krijgen, het was immers een opwelling. In ieder geval is het duidelijk waarom ook de hogepriester op de Grote Verzoendag voor zijn eigen zonden moest offeren (Leviticus 16:6). Aaron was dan wel hogepriester, maar hij mocht maar een keer per jaar het Heilige der Heilige betreden. Op de Grote Verzoendag (Leviticus 16). Het is ook heel opvallend dat God tegen Mozes zegt in Exodus 24:1: "Klim op tot de HERE, jij en Aaron", maar alleen Mozes zal naderen tot God. Mozes schreef: "Ook op Aaron was de HERE zozeer vertoornd, dat Hij hem wilde verdelgen, daarom bad ik toen ook voor Aaron" (Deuteronomium 9:20) Wat we wel in de Bijbel kunnen lezen is dat Aaron niet zo dicht bij God leefde als Mozes. Mozes weet wat het is om z'n nood in gebed uit te spreken tegen God. Het leven van Mozes was een leven van gemeenschap met God. Hij sprak met God en God met hem. God zei Mozes wat hij moest doen en hij deed dat en ook omgekeerd lees je dat in de Bijbel. In de loop der jaren spreekt God honderden keren tot Mozes en weinig tegen Aaron. Aaron ontving Gods woorden vaak uit de tweede hand. Je leest regelmatig dat God tegen Mozes zegt dat hij iets tegen Aaron moet vertellen (Exodus 8:16, Leviticus 6:8,24, 17:1, Numeri 6:22, 8:1). De vertaling van "welaan" is niet juist. "Sta op, kom" is juister. Het volk heeft een actieprogramma: "kom maak ons goden". Met hun hart keren ze op dat moment terug naar Egypte (Handelingen 7:39,40). Het Hebreeuwse woord voor tent is 'ohel. En ze willen 'elohim, goden. De medeklinkers zijn hier gelijk. Zo draaien ze de zaak om. Het is ook merkwaardig dat ze om goden in het meervoud vragen: "die voor ons uit gaan". Op het moment dat het volk om die goden vraagt zijn ze de eenvoud van God kwijt. De mensheid is er heel goed in geslaagd om van geloven iets heel complex te maken. Het is opvallend dat de machtige daden van God in de geschiedenis zo weinig effect en invloed op de mensheid heeft gehad. In feite geeft dat aan dat men zijn daden niet (her)kent en daarmee niet zijn werkelijke bevrijding. Nee, de natuurlijke mens heeft geen behoefte aan ontferming, maar aan zelfbeschikking. Mozes is veertig dagen weg en God al uit het beeld verdwenen: "want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd - wij weten

niet wat er van hem geworden is". Over God wordt geen woord meer gerept, Hij is al uit beeld. Niet: 'God heeft ons uit Egypte gevoerd', maar Mozes. Ze blijken kort van memorie en als de geschiedenis van God zich ook maar even in het verborgene, op de berg afspeelt en er dus geen spectaculaire doortocht door de Rode Zee o.i.d. is, raken ze de weg kwijt. Een verborgen God, dat is een raadsel. Maar met het vergeten en loslaten van Mozes vergeet men God en laat Hem los. Het is opvallend hoe langzaam een mens leert en verandert. Dat zie je bij het volk Israël, de discipelen, het Christendom (hoeveel moeite heeft het niet het Christendom gekost en kost het nog zich te ontworstelen aan allerlei heidense invloeden?) en vooral natuurlijk ook bij jezelf. We moeten echter niet uit het oog verliezen dat het volk Israël doordrenkt was met Egyptisch denken. Bovendien trok een aantal niet-Israëlieten met hen mee, die in Numeri 11:4 vermeld wordt als: "het samenraapsel nu, dat zich onder hen bevond". Exodus 12:38 vertelt dat bij de uittocht "er een menigte van allerlei slag met hen mee trok". Ook is belangrijk om in het oog te houden dat Israël uit een soort concentratiekamp kwam en er dus een groot aspect van verwonding een rol speelde. Uitgerekend als ze de woestijntocht gaan beginnen zegt God: "want Ik, de HERE, ben uw heilmeester" (Exodus 15:26). In de woestijntijd moesten ze genezen. Dat is natuurlijk verder geen excuus voor hun gedrag. Maar de woorden: "we weten niet" geeft aan dat ze in onzekerheid leefden. Mozes kende de weg naar God en zij niet. Dan "rukken" ze hun sieraden af (:2,3) en dat is het tegenbeeld van het geduld dat God heeft en waar uiteindelijk de tabernakel mee gebouwd zal moeten gaan worden. Wat een schrill contrast. Acht geduldige hoofdstukken over de bouw van de tabernakel, ettelijke bladzijden over een ordentelijke eredienst aan de HERE en dan ineens dat "rukken". Van die sieraden wordt het gouden kalf gemaakt. Dus komen we in 4 weer het woord "maken" tegen: formeren - vormen - maken. Het lijkt een soort scheppingsverhaal. In Genesis 2:7 lezen we: "toen formeerde de HERE God de mens" en hier staat letterlijk van Aaron: "hij formeerde het gouden hij maakte het". Alsof dat nog niet genoeg is riep Aaron uit: "Morgen is er een feest voor de HERE". Nu was er in die derde en vierde maand helemaal geen feest van de HERE (Leviticus 23). "Morgen". Het toverwoord van toen en van nu. Figuurlijk gesproken: 'de mens denkt zelf op de bergtoppen van de Sinaï te kunnen leven. In z'n wanhoop denkt de mensheid dat het morgen 'anders' zal gaan. Dat er vanzelf inzicht komen bij de mensheid dat het zo niet verder kan. Men zoekt een Aaron i.p.v. God. De torenbouw van Babel (Genesis 11) is nog steeds actueel. Men wil de hemel bestormen, men wil meedenken met God, autonoom zijn. We willen de God van de Bijbel op onze maat snijden. Psalmen 2:4 "Die in de hemel zetelt, lacht, de Here spot met hen". Het volk viert feest, maar maakt zich blij met een dood vogeltje. Het wordt een merkwaardig mengsel, want de verbondsnaam "HERE", de "Ik ben" wordt er nog wel bij genoemd, maar ze hebben het over een kalf. Ze kunnen het ook veel vlotter dan Mozes. Niet eerst de berg op en weer omlaag, geen veertig dagen, ze snijden een stuk af. Ze snijden ook een stuk geschiedenis af. Wat begonnen is als een triomfantelijke opmars naar het beloofde land gaat eindigen in een heksensabbath en een hel. 6 "En de volgende morgen vroeg offerden zij brandoffers en brachten vredeoffers, en het volk zette zich neer om te eten en te drinken, daarna stonden zij op om vreugde te bedrijven". In EEN dag een kalf, in EEN dag een altaar, een instant-religie. Johannes die in zijn brieven zulke wonderschone dingen zegt over vergeving, liefde en zo schitterend beschrijft wie, wat en hoe de Vader en de Zoon is, besluit zijn eerste brief met: "Kinderkens, wacht u voor de afgoden" (1 Johannes 5:21). Deze afsluiting lijkt niet ter zake doende. Maar juist het uit het oog verliezen van de Zoon en de Vader, onzichtbaar in het Vaderhuis, alleen door geloof en niet in aanschouwen, was het grote gevaar dat de Christenheid bedreigde en bedreigt. Er is ook een opvallende parallel tussen wat zich aan de voet van de berg Sinaï afspeelt en de verheerlijking op de berg (waar Mozes ook bij was) (Mattheus 17:1-13). Bij beide hoogtepunten maakt de satan een dankbaar misbruik aan de voet van de berg en speelt zijn duivelse spel. De discipelen waren even zonder Christus en het volk even zonder Mozes en ze zijn een speelbal van Gods tegenstander. Het is

geen gebeurtenis die op zichzelf staat. Ook in het laatste bijbelboek Openbaring schrijft Johannes in zijn zeven zendbrieven in Openbaring 2 en 3, dat de Zoon des mensen moet zeggen: "Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die tussen de zeven gouden kandelaars wandelt" (Openbaring 2:1), dat Pergamum en Tyatira de afgoden en hoererij hebben binnengehaald (Openbaring 2:14-16, 20-25). En dat betekent zich verbinden met de vijanden van het kruis. Al zo spoedig in de kerkgeschiedenis hebben ze de afgodendienst niet uitgeroeid, maar geannexeerd en met een christelijk sausje overgoten. Hoe belangrijk is een goede geestelijke leiding. Zoals in de geschiedenis de heidense gebruiken als het Midwinterfeest en het Lentefeest gepromoveerd werden tot Kerstfeest en Paasfeest. Het werd wel christelijk gemaakt, maar dezelfde heidense gewoonten bleven een rol spelen. Misschien heeft Aaron wel gedacht dat als hij het volk om goud en sieraden zou vragen dat dit hen wellicht weerhouden zou, maar de mens eenmaal op drift is amper af te stoppen. Opvallend is ook dat er alleen over "gouden ringen" (:3) gesproken wordt. Zilver was schijnbaar niet goed genoeg. Ze hadden het beste van het beste ervoor over. Goud is het beeld van de heerlijkheid Gods. Alles in het Heilige en het Heilige der Heilige van de tabernakel die straks toch gemaakt zou worden (want Gods plannen gaan door!) was overtrokken met of gemaakt van goud. Gods heerlijkheid werd door het slijk gehaald. Ze hadden de plagen in Egypte meegemaakt, de ondergang van de Farao, de doortocht door de Rode Zee, Mara en Elim en noem maar op. Ze hadden God in al Zijn grootheid leren kennen. Psalm 106 beschrijft het trieste relaas heel treffend. Als opschrift staat er: Gods heilsdaden en Israëls ondank. "Zij vergaten God, hun Verlosser, die grote dingen in Egypte gedaan had, wonderen in het land van Cham, geduchte daden bij de Schelfzee. Toen zeide Hij, dat Hij hen zou verdelgen - indien Mozes zijn uitverkorene, niet voor Hem in de bres had gestaan om zijn grimmigheid af te wenden, zodat Hij hen niet verloor" (:21-23). Het is EEN van de merkwaardigste Psalmen. Want de ontrouw van het volk wordt nergens verhuuld, maar de Psalm begint en eindigt groots. "Halleluja. Looft de HERE, want Hij is goed, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid" (:1) en "Geloofd zij de HERE, de God Israëls, van eeuwigheid en tot eeuwigheid, en al het volk zegge: Amen. Halleluja!" (:48). De schrijver kende de ontrouw van zijn volk, de ontrouw van de mens, maar hij kende vooral ook de trouw en het geduld van God. 2 Timotheus 2:13 "Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw want Zichzelf verloochenen kan Hij niet". Aaron redde nog te redden wat er te redden viel. Hij noemt het "een feest voor de HERE", zijn geweten begon misschien te spreken en wil er nog een vroom tintje aan geven. Daarmee was, wellicht, het overtreden van het tweede gebod uit Exodus 20 een beetje goed gemaakt. Daarmee was het volk gelukkig en God hopelijk ook. Als je niet beter wist en je zou die ochtend naar het volk Israël gekeken hebben, dan leek het voor het oog allemaal keurig netjes, een vrome eredienst: "brandoffers en vredeoffers". Maar God had er geen deel aan, Hij was buitengesloten. Hun god was dat gouden kalf wat ze konden zien en tasten en vasthouden. Daar konden ze - dachten ze - op rekenen. Die Mozes was al veertig dagen op de berg, daar kon je niets van zien. Het is in elke tijd zo moeilijk geweest voor de mens om te geloven in wat men niet kan zien, wat ongrijpbaar is. De Here Jezus zei ook tegen Thomas: "Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven" (Johannes 20:29). Uiterlijk was het een eredienst zoals God het bedoeld had: "brandoffers en vredeoffers", maar het had niets met God van doen. De vertaling zegt: "en het volk zette zich neer om te eten en te drinken, daarna stonden zij op om vreugde te bedrijven". Dat klinkt nog vrij onschuldig, maar de grondtekst geeft toch aanleiding om te denken in termen van verregaande losbandigheid en zelfs hoererij. Zij staan daar als volk van God en leven zich uit rond een kalf, ze schateren het uit i.p.v. God te dienen en te aanbidden. Ze maken een karikatuur, een schertsfiguur van Hem. Er is geloof, onderscheid en vertrouwen nodig om te kunnen zien of je te maken hebt met de levende God of met een afgod. Het is het verhaal van de mensheid na de zondeval. Het gebeurde in de dagen van Noach, in de tijd van de profeten, in de tijd van de vroeg-christelijke kerk, het gebeurt vandaag. Er is inderdaad "niets nieuws onder de zon. Is er iets,

waarvan men zegt: Zie hier dat is nieuw - het was er al in verre tijden, die voor ons waren" (Prediker 1:9-10). Alleen als wij ons toevertrouwen aan de levende God, mogen we verzekerd zijn dat Hij daadwerkelijk voor ons uitgaat en ons leven leidt naar het beloofde land.

HET GOUDEN KALF

Deel 3: op de berg Exodus 32:7-14 Dan volgt het tweede deel op de berg 7-14 Er volgt een gesprek tussen God en Mozes. Dat gesprek bestaat uit drie delen: 1: 7-8, 2:9-10 en 3:11-14. Het eerste gesprek 7,8 Als we ons gaan verplaatsen naar het tweede tafereel: daar op de berg, dan moeten we ons proberen de gedachten van God voor te stellen. Hij, die aan Mozes Zijn wonderbare plannen en gedachten had ontvouwt en hem vertelt wat in Zijn hart was. Hij had Mozes getoond wie Hij was in heiligheid, gerechtigheid, erbarmen en liefde. En tegelijkertijd zag God wat er beneden op aarde zich afspeelde. "Zij hebben zich immers in hun verdoving gretig overgegeven aan de losbandigheid om gretig winst te slaan uit allerlei onreinheid" (Efeziërs. 4:19). Het volk wilde iets zichtbaars. Maar God denkt heel anders: Hij wil geen kalf maar een tent. God wil niet een volk dat macht zoekt, maar God wil een volk dat het LAM als middelpunt heeft. En als Mozes op het punt staat terug te keren, dan maakt God hem deelgenoot van wat er beneden gebeurt. Exodus 32:7 "En de HERE sprak tot Mozes: Ga, daal af, want uw volk, dat gij uit het land Egypte hebt gevoerd, heeft het verdorven". Nu komt de afkeer, de toorn van God. Waarom krijg je de toorn van God? Omdat er niets meer over is van de bevrijding. Want uiteindelijk had God met Israël de bevrijding van ALLE volken op het oog (Genesis 12:3). In feite kunnen we God dankbaar zijn voor deze toorn, zijn afkeer. Hier blijkt uit dat God een HART heeft. Hij spreekt niet meer over 'mijn volk', maar 'uw volk'. Er is op dit moment in feite ook geen gesprek. God sprak wel tot Mozes, maar bits, zonder een vorm van goede verstandhouding en zonder hem de mogelijkheid te bieden weerwoord te geven. De echte Verlosser was nog niet gekomen en in hoeverre kon Mozes dit volk verlossen? Hierbij moeten we vooral ook de tegenstelling tussen het kalf en de woning (de tabernakel) in het oog houden. Het stierkalf was ook in Egypte bekend. Het was een symbool van kracht, potentie, macht en energie. Het was ook helemaal de uitbeelding van ongeduld. Er is natuurlijk nog een tegenstelling. Tegenover het Paaslam uit Exodus 12 staat hier dat stierkalf. Tegenover het Lam dat dult en draagt staat het stierkalf, dat trappelt van ongeduld om alles onder zijn poten te vertreden. Apis was de heilige stier van de Egyptische stad Memphis. Behalve als vruchtbaarheidssymbool werd de apiscultuur sterk verbonden met de god Ptah, de oergod die aan de top van het Egyptische pantheon staat en tegelijk vader en moeder is van de god Atum (schepper) en de zonnegod Re. Ptah gaf zijn orakels door via de heilige stier Apis van Memphis. Apis werd dan ook afgebeeld met een zonneschijf tussen de horens. Het kind van het licht. Het is dus weer een strijd tussen het licht van God en de geestelijke duisternis, net als de negende plaag: de duisternis (Exodus 10:21-29) een strijd tussen God en de afgoden van Egypte. Wat achter de rug was, wordt weer actueel. De overwinning die God in Egypte behaalde en later aan het kruis op de machten en goden van de duisternis heeft een impact die wij ons niet kunnen voorstellen. Daarom neemt God de zaak ook heel hoog op. En het drijft Mozes tot wanhoop. Hij is inderdaad in deze geschiedenis zoals we later zullen zien een schitterend type van de Here Jezus. Maar Mozes was maar een gewoon mens. Maar hij belichaamt wel de woorden van de Here Jezus uit Johannes 15:13 "Niemand heeft grotere liefde, dan hij zijn leven inzet voor zijn vrienden". O ja, we kunnen de teksten over licht en duisternis wel dromen. (Mattheus 6:23, Lukas 11:35, Johannes 1:5, 3:19, 8:12, 12:35-46, Colossenzen 1:13, 1 Johannes 1:5-9). De Bijbel staat vol met teksten over licht en duisternis, maar kunnen we het bevatten? Alle volkeren hebben hun stierkalveren gehad. De stier Apis was een van de goden van Egypte. Ze waren net onttrokken aan de godenmacht van Egypte en ze nemen het stierkalf als hun symbool. In feite komen ze weer in Egypte terecht en maken ze de uittocht ongedaan. Ze zeggen nee tegen de

ontferming. Macht en ontferming zijn elkaars tegenpolen. Als Israël de ontferming innuït voor de macht, hoe moet God dan Zijn ontferming kwijt? Daarom is onze Heer ook "het lam Gods dat, dat de zonde der wereld wegneemt" (Johannes 1:29). Want Israël blokkeert hier de zegen voor zichzelf en voor de heidenen. Zoals gezegd: God heeft al die volkeren op het oog. Dat begint al in Genesis 12:3. De kernvraag is: wat moet God met Zijn ontferming, als de ontfermden de ontferming weigeren? Het enige alternatief is dat God doorgaat met degenen, die de ontferming wel willen. Maar zo houdt God er uiteindelijk maar EEN over: Jezus. Consequent doorgeredeneerd wordt er dan in het eindgericht maar EEN behouden: Jezus. Want de Here Jezus heeft de ontferming gewild tot het einde toe. Alleen.....dan heeft God niet Zijn doel bereikt. Want Gods doel is en blijft: "Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil dat ALLE mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen. Want er is EEN God en ook EEN middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs voor ALLEN" (1 Timotheus 2:3-6). En wat God wil gebeurt. Daar kunnen geen duizend gouden kalven en zelfs geen satan en al zijn trawanten ook maar iets aan veranderen. De ganse schepping behoort Hem nu al toe, maar dat zal eenmaal zichtbaar worden voor iedereen. Wij "worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus" (Romeinen 3:24). Dat hangt dus gelukkig niet van ons af, want in dat geval kan God de tent beter sluiten. Dan halen we 1 Corinthiers 15 en Openbaring. 21 niet. Maar er zullen nog heel wat gouden kalveren omver getrokken moeten worden voor het zover is. God zegt dus in 7 "Ga, daal af, want uw volk". God neemt even afstand van Zijn volk, van Zijn erezaak, want in de Tien Woorden staat: "Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis geleid heb" (Exodus 20:1). In Exodus 3:7 lezen we voor het eerst dat God spreekt over "Mijn volk". En nu is het: jouw volk Mozes, dat jij uit Egypte gevoerd hebt. God gaat de rekening van de uittocht op Mozes zetten. Dat moet voor Mozes een heel pijnlijk moment zijn geweest, want hij wordt vereenzelvigd met het volk. Maar de diepere achtergrond is vermoedelijk, dat omdat het volk Gods wil niet deed, Hij het volk niet zijn volk kon noemen. Dat kunnen we ook opmaken uit de woorden die Mozes later spreekt tegen God in Deuteronomium 9:29 "Zij zijn toch uw volk en uw erfdeel, dat Gij door uw grote kracht en uw uitgestrekte arm hebt uitgeleid". Maar zoals gezegd, op dat moment was er eigenlijk geen sprake van een gesprek. De relatie tussen God en het volk (en met Mozes) was verbroken. Gods eer, heiligheid en gerechtigheid stond op het spel. Als God had moeten handelen naar zijn eer was er niets van het volk overgebleven. Maar God heeft een hart. 8 "Zij hebben zich gehaast af te wijken van de weg die Ik hen geboden had". Ze hebben het geduld, de ontferming niet gewild. God kan zo niet mee afdalen. God zegt in feite: die stier is Mijn Lam niet, dat is Mijn Pascha niet, dus is de bevrijding er ook niet. Want via het Lam heeft God getoond wat zijn weg is. Onder "de weg" moet ook de Wet verstaan worden die God gegeven had. De Torah is een weg. "Zolang de koning aan zijn tafel is, geeft mijn nardus zijn geur" (Hooglied 1:12). God kon het volk geen moment alleen laten. Dan "verderft" het volk het. God beschrijft nauwkeurig wat er gebeurd is. De zonden die verborgen zijn voor anderen zijn openbaar aan Hem, die zoals de rest van de geschiedenis zal aantonen. Maar: "Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid" (1 Johannes 1:9). Het tweede gesprek 9,10 9 "Vervolgens zeide de HERE tot Mozes: Ik heb dit volk gezien en zie, het is een hardnekkig (letterlijk: "hard van (stieren)nek volk". Om dan in 10 te zeggen: "laat Mij begaan", letterlijk: "laat Mij met rust", dat mijn toorn tegen hen ontbrande en Ik hen vernietige, maar u zal Ik tot een groot volk maken". Er is weer een gesprek mogelijk tussen God en Mozes. Het is zelfs een uitzonderlijk gesprek. God vraagt als het ware Mozes toestemming zijn voornemen uit te voeren. Mozes krijgt hier een sleutelrol. De toekomst van Israël ligt in feite in zijn handen. En Mozes grijpt de gelegenheid met beide handen aan. Dit is EEN van de hoogtepunten in de Bijbel. Op het dieptepunt komt het hoogtepunt. Wat mogen we God dankbaar zijn voor deze woorden van afkeer

voor zijn volk!! Want als God het kalf voor lief had genomen, dan had God opgehouden God te zijn! Op het moment, dat God dat kalf geaccepteerd had, zou de ontferming onmogelijk zijn geworden. God is het aan Zijn Wezen verplicht ten strijde te trekken tegen dit kalf. Vandaar dat Gods toorn ontbrandt. Het is niet zozeer gericht tegen het volk. "Want Hij weet wat maaksel wij zijn" (Psalmen 103:14). Maar toorn is het tegenovergestelde van onverschilligheid. Toorn staat dus niet tegenover liefde. Een van de ergste dingen die iemand kan overkomen is als hij onverschillig wordt behandeld. Onverschilligheid is het totale einde. Je kunt hier dus spreken over de toorn van hoop. Dat is ook in aards vaderschap zo. De toorn heeft altijd het aspect van hoop in zich. God kent nooit onverschilligheid. God houdt vast aan Zijn plan en terwille van dat plan gaat Hij strijden met dat kalf. Niet met het volk. Dat hebben wij ervan gemaakt. God heeft een hart en Hij is intens bewogen. God is woedend op dat kalf. God zegt als het ware: Of dat moet plat, of er wordt nooit meer een mens behouden. God zet Zijn barmhartigheid door tegen de weerspanning en hardnekkigheid in. Je zou kunnen zeggen dat God letterlijk en figuurlijk een kruis door het kalf gaat zetten. Colossenzen 1:13-15: "Ook u heeft Hij, hoewel gij dood waart door uw overtredingen en onbesnedenheid naar het vlees, levend gemaakt met Hem, toen Hij ons AL onze overtredingen kwijtschold, door het bewijsstuk uit te wissen, dat door zijn inzettingen tegen ons getuigde en ons bedreigde. En dat heeft Hij WEGGEDAAN DOOR HET AAN HET KRUIS TE NAGELEN:HIJ HEEFT DE OVERHEDEN EN MACHTEN ONTWAPENDEN OPENLIJK TEN TOONGESTELD EN ZO OVER HEN GEZEGEVIERD". Daar in de woestijn is een strijd gevoerd op leven en dood tussen het kalf en het Lam. In tegenstelling tot wat zoveel mensen denken is in HEEL de Schrift, van Genesis tot Openbaring de toorn van God een aspect van Zijn liefde. Het is voor ons niet te bevatten, we moeten het ook niet te veel proberen dat te doen. Want daarin lopen we vast. We lopen vast in onze dogma's, theorieën. Maar God doet niet in theorieën, maar God doet in mensen. En het is niet ons geloof in de Here Jezus, maar het is het geloof van de Here Jezus in ons. Rationeel weten we, omdat de Bijbel ons dat leert dat God liefde is (Johannes 3:16) en soms mogen we er iets van ervaren, maar de Psalmist heeft gelijk: "Het begrijpen is mij te wonderbaar" (Psalmen 139:6). De toorn van God is ook een affect, een emotie. God kent ook gevoel, Hij is niet emotioneel. Vanuit de dogmatische wereld gezien is het een gevolg, maar van God uit gezien is het iets waar Hij heel persoonlijk bij betrokken is. Gods toorn is dan om iets door te zetten en zo op een hoger plan iets te bereiken. Psalm 103:9 "niet eeuwig zal Hij toornen". De toorn van God is geen vernietigingsdrang. Maar het is de wil van God om de bevrijding door te zetten. Het lijkt een paradox "en Ik hen vernietige". Want het volk heeft Hem diep teleurgesteld en Hij waagt het toch weer met een mens, want Hij zegt tegen Mozes: "u zal Ik tot een groot volk maken". Je kunt - gelukkig - spreken van een vorm van Goddelijke inconsequentie. God had ook tegen Mozes op de berg kunnen zeggen: wacht jij hier maar even, dan reken Ik met het volk af. Dan was Mozes niet afgedaald, maar nu wordt hij erbij betrokken. Dat is juist het Goddelijke van de ontferming. Dat is het unieke van God. Hij passeert Mozes niet, maar betreft hem erbij. De volharding van God blijkt juist uit het feit, dat Hij Zich laat ompraten. "Toen zeide Hij, dat Hij hen zou verdelgen - indien Mozes, zijn uitverkorene, niet voor Hem in de bres had gestaan om zijn grimmigheid af te wenden, zodat Hij hen niet verdoet" (Psalmen 106:23) De tempelreiniging van de Here Jezus was ook een daad van toorn (Johannes 2:13-25). Het is vlak voor het Pascha, waarin ook het lam dat symbool staat voor het echte Lam dat zo'n belangrijke rol speelt. Ook hier gaat het om de eer van God. Wat een feest voor God is, wordt gemaakt tot een afgodendienst, zij het dan in deze geschiedenis rondom het gouden kalf van de mammon. En de reacties van Jezus en Mozes op de afgodendienst zijn synoniem, met harde hand wordt ingegrepen: "Want de ijver voor uw huis heeft mij verteerd" (Psalmen 69:10). Het is een zegen, dat God op een bepaald moment sommige zaken afsnijdt, anders zou op den duur heel de wereld onder de macht van het kalf komen. Dan zou de ontferming op aarde er niet meer zijn. God zet in wezen het Pascha door. Terwille van het leven bederft God het feest

rond het kalf. God doodt dit feest, want het voert ten dode. God doodt en doet herleven, Hij doodt het machtsprincipe. Maar God doodt niet hetzelfde als wat Hij doet herleven. Hij doodt het EEN en doet het andere herleven. God doodt datgene, wat uit een verkeerde wortel opschiet. Hier is God de domper op de valse feestvreugde. Hier gooit Hij roet in het eten, maar niet om de mens dwars te zitten. Hij wil Zijn volk niet uitleveren aan die Egyptische macht en nacht. Een kind dat naar een gevaarlijke situatie rent, houd je met geweld tegen. God laat Zijn schepping niet vallen. In 10 zegt God tegen Mozes: "Ik zal u tot een groot volk maken". Dat is opvallend. God begint te zeggen: "daal af" (:7) en nu komt Hij met deze woorden. Het lijkt erop dat God Mozes even aan de praat heeft gehouden. Hij heeft hem de ernst van de situatie doen inzien. Maar in wezen laat God Mozes niet gaan. God zegt: Dit volk heeft het bedorven en tegelijk zegt Hij dat Hij Mozes tot een groot volk zal maken. Met hetzelfde risico, dat ook dat volk het zal bederven. Als we het Vaderhart van God een beetje kennen dan zien we dat het woorden van hoop zijn temidden van de wanhoop. Zijn 'wanhoop' aan de mensen openbaart zich als nieuwe hoop op de mens. In feite weigert God (gelukkig) consequent te zijn. In EEN adem zegt Hij tegen Mozes: Ik stop er mee en tegen Mozes zegt Hij: Ik begin met jou. De bevrijding moet doorgaan, dat is het geheim van zijn toorn. En dan komt Mozes in beeld en hoe!

HET GOUDEN KALF

Het derde gesprek 11-14 Mozes zag de engelen van God al klaar staan om het vonnis te voltrekken. Een ieder van ons had zich door de voorgaande woorden van God machteloos gevoeld. Het volk had een grote zonde begaan. Tweemaal had het volk aan de voet van de Sinaï gezegd: "Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen" (Exodus 19:8, 24:7). Wat kon God anders doen dan op grond van de Wet die Hij gegeven had te handelen? Maar Mozes toont het ware priesterhart. Hij kende niet alleen het volk, hij kende ook God. Hij was niet voor niets veertig dagen bij God geweest. Hij gaat bidden. Zijn belangrijke rol als middelaar neemt hier zijn aanvang. In feite doet hij hetzelfde als Jakob, die zegt tegen God: "Ik laat U niet gaan, tenzij gij mij zegent" (Genesis 32:26). Alleen was Jakobs gebed voor hemzelf en dat van Mozes voor het volk. God had gezegd: "Laat Mij begaan", Maar Mozes dacht er niet aan voor hij al z'n wapens in de strijd zou hebben geworpen. 11 "Toen zocht Mozes de gunst van de HERE". Er zijn verschillende vertaal-mogelijkheden: 1. "Mozes streelde het aangezicht van God" "en 2. Ten streefde Mozes de minzame goedwillendheid van God, zijn God te winnen" Mozes speelt de bal terug: "Waarom HERE, zou uw toorn ontbranden tegen uw volk, dat Gij uit het land Egypte geleid hebt met grote kracht en sterke hand?" Mozes wijst God op het eerste vers van de Tien Woorden van Exodus 20. Iets soortgelijks vinden we bij Jozua. In Jozua 7:7 zegt Jozua: "Ach, Here HERE, waarom hebt Gij dit volk dan toch over de Jordaan laten trekken?". Waarop God antwoordt: "Sta toch op, waarom ligt gij daar op uw aangezicht. Israël heeft gezondigd" (:10). De relatie is tussen God en Mozes is weer helemaal hersteld. Er volgt weer een echt gesprek. Mozes spreekt ook over "uw volk". Het is niet zijn volk. God Zelf had hem geroepen om het volk te bevrijden, maar Hij is de Bevrijder! Mozes bad niet zomaar. In het Hebreeuws staat er va-y'chal, dat verwant is aan ziekte. Het is nog mooier als de verbinding met het intrekken van een eed ook in dit woord gelezen kan worden. In Numeri 30:10-13 wordt over een eed gesproken die niet nagekomen hoeft te worden en Mozes zegt hier tegen God u kunt uw eed ongedaan maken (vgl. Numeri 30:5). De woordverbinding gaat nog verder, namelijk met het woord lijk. Mozes bidt zo intens, dat hij bereid was te sterven. Iets wat hij ook later bijna letterlijk zegt (32:32). Er zijn nog twee woordverbindingen: die m.i. de belangrijkste is: tegenhouden of ophouden. Mozes wil alles in het werk stellen Gods oordeel tegen te houden, hij zal tot het uiterste gaan. En de tweede is onderbreken. Gods toorn is onderweg. Mozes wil zich als een schild tussen die toorn en het volk werpen. Mozes gaat nog een stap verder, zo kun je alleen praten met iemand die je goed kent en waar je vertrouwelijk mee omgaat. Er staat ook dat Mozes bad tot "de

HERE, zijn God". Mozes kon niet pleiten op de Wet, want de Wet stelde God in het gelijk, maar Mozes pleit op het innerlijk, het Wezen van God zoals hij dat had leren kennen. Mozes gaat vurig pleiten voor het volk. Hij gaat de rol van middelaar op zich nemen. Er was geen sprankje eigenbelang bij. Hij had ook in kunnen gaan op Gods aanbod van een nieuw volk. En daarbij zeggen: 'Goed, HERE, maar dan niet zo'n stelletje ongeregeld en ongehoorzaam goed'. Niets van dit alles. Mozes is HET type bij uitstek in het Oude Testament van onze Here Jezus. "Gelijk de Zoon des mensen niet gekomen is om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen" (Mattheus 20:27-28). Niet alleen wilde Mozes dienstbaar zijn, maar was zelfs, zoals we later zullen zien bereid zijn eigen leven op te offeren. Exodus 32:32 "Maar nu, vergeef toch hun zonde - en zo niet, delg mij dan uit het boek dat Gij geschreven hebt". Mozes had op dat moment alles aan God kunnen vragen, maar "door het geloof heeft Mozes, volwassengeworden, geweigerd door te gaan voor een zoon van Farao's dochter, maar hij heeft liever met het volk Gods kwaad verdragen, dan tijdelijk van de zonde te genieten, en hij heeft de smaad van Christus groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte, want hij hield de blik gericht op de vergelding" (Hebreeën 11:24-26). Mozes springt voor het volk in de bres en geeft God tegengas. Dan kan je ook dat weer naar het Nieuwe Testament vertalen in de gelijkenis van de wijngaardenier uit Lukas 13:6-9. Toen de eigenaar van de wijngaard de onvruchtbare wijnstok wilde laten omhakken, ging de wijngaardenier ook tegen dat plan in en zei: dat moet u niet doen. Ik zal hem nog eens flink bemesten. Dan zien we wel verder. De wijngaardenier is Christus. Hij springt, zoals Mozes voor het volk Israël, voor ons in de bres. "En als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige, en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld" (1 Johannes 2:1-2) en "Christus Jezus is de gestorvene, wat meer is, de opgewekte, die ter rechterhand Gods is, die ook voor ons pleit" (Romeinen 8:34). En zoals God naar Mozes luisterde, luistert Hij uiteraard nog intenser naar zijn eigen Zoon. Mozes spreekt over Gods "grote kracht en sterke hand". In 12 wordt dit verder uitgewerkt, maar Mozes geeft alvast de voorzet: Iedereen heeft uw grote kracht gezien, er wordt in de wijde omgeving over gesproken, en nu zullen ze het tegendeel zeggen: Die God kon zijn eigen volk niet onder controle houden. Zo'n machtige God zou toch wel weten dat zijn volk in wezen zo hard was als een stierennek? Had zo'n machtige God geen selectere groep kunnen uitkiezen? Met het uitspreken van "uw volk" legt Mozes ook weer de verantwoordelijkheid bij God. Hij had zichzelf niet opgeroepen tot bevrijder. God had hem geroepen en hij had zijn taak proberen uit te voeren. Het spreken van God met: "uw volk" is ook een momentopname. God sprak normaliter met Mozes "zoals iemand spreekt met zijn vriend" (Exodus 33:11). En weliswaar was er nu even dus een communicatiestoring geweest, want Mozes kon ook - onder andere omstandigheden - van zich afbijten, zoals we bijvoorbeeld lezen in Numeri 10:11: "En het was kwaad in de ogen van Mozes en Mozes zeide tot de HERE: Waarom hebt Gij uw knecht slecht behandeld en waarom heb ik geen genade gevonden in uw ogen, dat Gij de last van dit gehele volk op mij legt?". Maar nu staat de toekomst van het volk op het spel en waar Mozes gemakkelijk had kunnen zeggen: Maar, God, ik kan er toch niets aan doen want ik was bij u, cijfert hij zichzelf helemaal weg en bidt met alles wat in hem is voor het volk. God heeft Mozes gebed verhoord omdat "God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was" (2 Corinthiers 5:19). Het gebed van Mozes reikt verder dan zijn volk het strekt zich uit over alle volkeren. 12 "Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: Tot hun onheil heeft Hij hen uitgeleid, om hen te doden in de bergen en hen van de aardbodem te vernietigen?" Mozes gaat de diepte in. Het "waarom" moet goed verstaan worden. Het wil niet zeggen dat Mozes de ernst van de situatie niet inzag. In 31 zegt hij: "dit volk heeft een grote zonde begaan". Later zal hij spreken: "Vergeldt gij op deze wijze de HERE, gij dwaas en onwijs volk? Is Hij niet uw Vader, die u geschapen heeft, die u gemaakt heeft en toebereid" (Deuteronomium 32:6). Nee, Mozes was geen leider die populariteit zocht of zich geliefd wilde maken. Durfden kerkelijke

leiders in deze tijd maar eens zulke woorden te spreken! Mozes argument is dus: dit kunt U niet maken tegenover de Egyptenaren. Dan zou God hetzelfde zijn als al die despoten, die ergens een volk vandaan halen en als ze het niet meer nodig hebben danken ze het af. Mozes doet niets af aan de zonde van het volk, maar God zal zich het moment herinnerd hebben dat beschreven staat in Exodus 4:31 "Het volk nu geloofde, en toen zij hoorden, dat de HERE op de Israëlieten acht geslagen en hun ellende gezien had, knielden zij en bogen zich neder". Ook zou het toch niet zo mogen zijn dat de Farao's woorden: Neemt u in acht, want onheil bedreigt u" (Exodus 10:10) bewaarheid zouden worden. Het Hebreeuwse woord voor "onheil" is Ra'ah en is hetzelfde woord als het "onheil" dat God in gedachten had. Gods onheil zal worden omgebogen in heil Er schuilt nog een ander motief in de woorden van Mozes: God, U bent eraan begonnen, maar U maakt het niet af. De ogen van al de volkeren rondom zijn op U gevestigd, die dit volk zo wonderbaarlijk en met grote tekenen en macht hebt bevrijd. Ze zouden denken dat U toch niet zo machtig bent of wispelturig. Er zijn nog andere argumenten: 1. Al die goden gaan over lijken, ze offeren volkeren op wanneer het hun uitkomt. Mozes zegt dan eigenlijk: God, dan bent U net als die andere goden.

2. Als U nu uw plannen terugdraait van uw verlossing, wat is dan het doel geweest?

3. In plaats van hen beter op te voeden, zou het de Egyptenaren versterken de Goddelijke macht van een Genadige God te ontkennen.

4. In de smadelijke vernietiging van het volk zouden de Egyptenaren alleen maar een bevestiging zien van de behandeling die ze slaven gaven, het was hun (nood)lot en de bevrijding niet toeschrijven aan een Almachtig God van liefde en erbarmen, maar aan een godheid die boosaardig is en hen weglakte uit Egypte naar hun ondergang. En Mozes vervolgt (letterlijk): "Keer terug van uw brandende toorn en heb berouw over het kwaad van uw volk" ("bedreigen" staat er dus niet in de grondtekst). Letterlijk staat er: "keer terug van uw brandende toornkeer om en heb berouw Het is nogal wat dat Mozes hier tegen God durft te zeggen. Hij brengt in feite een bekeringsboodschap aan God, want hij zegt: 'bekeert u en heb berouw'. Want dat zijn normaal de woorden die door God gesproken worden tegen de mens. In de Bijbel staan dingen, die wij er nooit ingezet zouden hebben. Dat zijn niet alleen de missers van de grote Gods mannen zoals het overspel van David met Batseba, maar ook worden er dingen in de gebeden tegen God gezegd, die je normaal nooit zou zeggen. Dat maakt voor mij de Bijbel ook zo'n betrouwbaar boek en God tot zo'n geweldige God, die er in het 'schaakspel' er niet op uit is om z'n medespeler schaakmat te zetten, maar een tegenzet weet te waarderen. Schaakmat zetten doet Hij alleen met Zijn tegenstanders. Maar het was niet alleen voor God een strijd op leven en dood tussen het kalf en het Lam, maar ook voor Mozes was het een strijd op leven en dood. We zien hier ook een schitterende karaktereigenschap van Mozes, want hij ontpopt zich hier als een partner van God. Hij wil God niet alleen de strijd laten strijden. Hij had ook kunnen zeggen: goed, U heeft gelijk, het is een ongehoorzaam en ondankbaar volk, geef mij maar een nieuw volk. Maar dan alstublieft niet zo'n lastig volk, want anders huppelen ze morgen weer ander een ander kalf. Nee, Mozes wil geen gesprekspartner van God zijn zonder dat volk. Mozes heeft nog meer pijlen op zijn boog. 13 "denk aan Abraham". Deuteronomium 9:26: "ik bad tot de HERE. Ik zeide Here HERE, vernietig uw volk en uw erfdeel niet, dat Gij bevrijdt hebt door uw grootheid, dat Gij met sterke hand uit Egypte hebt geleid". Mozes spreekt over Abraham en Gods "erfdeel". Mozes staat hier op de rots van het Verbond. Mozes zegt tegen God: Gedenk! Dat wat God altijd tegen mensen zegt: Gedenk, dat zegt Mozes nu tegen God. Mozes herinnert God aan de diepste kern van de zaak: Gedenk uw belofte, gedenk Uw Naam, gedenk Uw wil om te bevrijden: "Gij hebt gezworen bij Uzelf en Gij hebt gesproken tot hemveel zal Ik maken uw zaad als de sterren des hemelsen heel dit land waarover Ik gesproken heb, zal Ik aan uw zaad geven en zij zullen het beërvenvoor heel de eeuw (:13). De kiem die gezaaid was bij de aartsvaders, heeft hier tijdelijk onkruid voortgebracht. Maar Mozes pleit

niet alleen op de belofte, maar ook op het feit dat wat God gezaaid heeft geen onkruid is, maar uiteindelijk een ras zal voortbrengen dat zal beantwoorden aan het doel waartoe de Almachtige de belofte gegeven heeft. Wat ook gebeuren zal: "want de aarde zal vol zijn van de kennis des HEREN" (Jesaja 11:9). God had gezworen bij Zichzelf en "het is onmogelijk dat God liegen zou" (Hebreeen 6:18). En God had gesproken tot de aartsvaders: "Zou Hij zeggen en niet doen, of spreken en niet volbrengen?" (Numeri 23:19). God had nooit tegen Abraham gezegd dat als je dit en dat doet, dan zal Ik je tot een groot volk maken. Maar God had hem en de andere aartsvaders de onvoorwaardelijke belofte gegeven in zijn soevereine genade. God had hen die belofte gegeven die onafhankelijk zijn van de trouw van de mens, die alleen afhankelijk zijn van de trouw van God. God had hen het land beloofd en wat zou er van die belofte terecht komen als God die weg nu zou afsnijden en dat volk nooit in dat beloofde land zou aankomen? Op grond van de Wet was er geen genade, maar als Mozes een beroep doet op wat God in Zichzelf is, dan kan Hij niet weigeren. Mozes woorden zijn als een pijl die het hart van God raakt, want het wonder geschiedt: "En de HERE kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gesproken had om te doen aan Zijn volk" (:14). ZIJN volk staat er weer. God gedacht zijn opdracht aan Mozes: "Ik zalmijn volk de Israëlieten uit het land Egypte leiden" (Exodus 7:4). God dacht weer aan zijn grootse plan met dat volk dat zijn oogappel is. Het was zijn volk, wat ze ook zouden doen, hoe ze zijn wet ook zouden overtreden. Dat zij het volk van God waren was niet afhankelijk van hun trouw, maar van de soevereine Genade van God. "Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet" (2 Timotheus 2:13). God krijgt berouw. God heeft niet die ijzeren consequentie. IJzeren consequentie zie je vaak bij fanatisme. De Bijbel toont ons een heel andere God dan de emotionele God van de westerse traditie, die nooit uit de plooi kan raken. Gods onverzettelijkheid is, dat Hij Zich laat ompraten. Overigens wordt Mozes hier niet van in kennis gesteld, pas in 30-34 deelt God zijn besluit met hem. Excurs berouw van God en de gevolgen van Gods berouw Het lijkt misschien een zijweg, en eigenlijk een studie op zich maar het past m.i. in het totaal van de geschiedenis van het volk Israël en de boodschap voor ons. Het "berouw" Van God wordt in de Joodse vertalingen vertaald met: 'in heroverweging nemen' en 'veranderen'. Bij het woord berouw moet ook niet gedacht worden aan berouw zoals een mens dat kan hebben. Wel heeft God, zoals hierboven al uitvoerig aangetoond, een hart en emoties. Het gaat hier om Goddelijke begrippen in menselijke taal. Zoals in Genesis 11:5 staat: "Toen daalde de HERE neder" en "Goed voer van hem op ter plaatse" (Genesis 11:5). Deze verandering is het bewijs dat zijn liefde het wint van zijn afkeer tegen de zonde (2 Sam. 24:16, Joël 2:13, Jona 3:10). In zijn hart was God bedroefd. God voelde de bedroefdheid die de mens gevoeld zou moeten hebben. Het berouw van God moet dan ook gezien worden in het licht dat Hij het recht heeft zijn plannen te wijzigen. Het wordt vaak uitgelegd als zwakte van God, maar het is juist zijn sterkte. Want het heeft een doel: "Want de HERE zal recht doen aan zijn volk en Zich ontfemen over zijn knechten" (Deuteronomium 32:36, Psalmen 135:14). Als God 'berouw' heeft en ingrijpt verandert dat zijn uiteindelijke plan niet. Het Hebreeuwse woord dat hier gebruikt wordt is VaYiNachem, dat afgeleid is van de stam Nacham dat verlichting en vertroosting betekent. In Genesis 6 zien we dat er ingegrepen moest worden, de mensen zichzelf als zonen Gods gaan zien, zonder zich ernaar te gedragen. Door in te grijpen kwam de weg vrij voor verlichting en vertroosting. En weliswaar is het daarna met de mensheid steeds fout gegaan en roepen we ach en wee over het geweld in onze samenleving, maar als we tussen de regels door lezen in Genesis 6 en de overleveringen serieus nemen was het toen nog veel en veel erger. De mens was boven de dieren gesteld, maar was gezonken tot onder het dierlijk niveau. God moest herstellen wat de mens zelf had vernietigd. Het is ook opvallend welke rol de naam van Noach hierin speelt. Letterlijk betekent de naam Noach 'rust', maar als hij geboren wordt lezen we dat zijn vader zegt: "Deze zal ons troosten" (Genesis 5:29) en dat is hetzelfde werkwoord Nacham dat we in Genesis 6:6 "berouwde het de HERE" vinden. Dus de vertaling van

"berouw" kan met andere woorden vertaald worden. Je zou kunnen zeggen dat God in Genesis 6 een punt van vertroosting zoekt. Het eind van dit vers maakt dat ook duidelijk: De vertaling van het N.B.G. luidt: "het smartte Hem in ('belibo') zijn hart" (:6). Maar eigenlijk staat er: "tot ('el libo) zijn hart" (of "Zichzelf") Als God spreekt over Zichzelf in menselijke bewoordingen ("neusgaten" - Job 41:11), doet Hij dat om ons iets Goddelijks duidelijk te maken en omdat wij dat niet kunnen verstaan, gebruikt Hij menselijke taal en beelden zodat we het een beetje kunnen begrijpen. Maar we moeten ons realiseren dat wij zo het gevaar lopen de onbevattelijke Persoonlijkheid van Gods Wezen te gaan vermensenlijken. Dit te beseffen is van meer waarde dan erover te speculeren, laat staan trachten te doorgronden. Gods Woordenboek kunnen wij (nog) niet lezen, maar wel zijn Woord waarin Hij Zich in menselijke taal openbaart. Ook als wij lezen in Genesis 6:5 "Dat het de HERE berouwde, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had" moeten we dat in het juiste licht zien. God had de mens geschapen om - in menselijke termen - er plezier aan te beleven. De Psalmist drukt het voortreffelijk uit: "De heerlijkheid des HEREN zij tot in eeuwigheid, de HERE verheuge Zich over zijn werken" (Psalmen 104:31). In Genesis was Hij al op weg naar de bruiloft van Oenbaring 19:7 "Laten wij blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de eer geven". De hier beschreven blijdschap en vreugde hebben een andere inhoud dan die wij eraan gegeven hebben. Onze termen zijn oppervlakkig en tijdelijk, maar dit is echt en eeuwig! Rashi vertaalt: "het smartte Hem in zijn hart" met: "En het deed de HERE hartzeer". Voor ons mensen is het hart een spier, het woord dat vele spreekwoorden heeft opgeleverd, maar het is ook onze innerlijke gemoedstoestand. Het woord "hart" vinden we meer dan achthonderd keer in de Bijbel. Dat is niet voor niets, het is net als bij God het centrum van ons bestaan. Voor ons is het lichamenlijk van levensbelang. Voor God is ons geestelijk hart van levensbelang. Hij zond de hemelse Cardioloog, wiens hart op Golgotha wiens hartslag langzaam maar zeker verminderde. Maar op Paasmorgen begon het langzaam maar nog zekerder weer te kloppen. Hij kan onze dichtgeslibde aders weer openen, Hij kan ons dotteren, Hij kan kransslagaders omleiden, Hij kan ons hart rust geven. Maar bovenal kan Hij ons hart reinigen van zonde. De hemelse Cardioloog wil zijn hart met ons delen om ons beter te maken. God kon in Genesis niets anders doen dan ingrijpen om zijn plan te volvoeren en het voortbestaan van de mens hierin een plaats te geven. "Maar zij waren weerspanning en bedroefden zijn Heilige Geest" (Jesaja 63:10). Maar zijn woord is en blijft waar: "Ik heb geen behagen in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft" (Ezech. 33:11). God wijzigde zijn beslissing, maar zijn plan bleef onveranderd. Het speet Hem dat Hij zijn hartsbeslissing moest bijstellen om, want het was niet zijn wil, maar het was de keus van de mens. De Almachtige handelt zoals het Hem goeddunkt, dat is een understatement, maar ook dit soeverein handelen mag gezien worden vanuit zijn Vaderhart van liefde. Het echte berouw van God wordt echter in z'n totaliteit geopenbaard in en door Christus, de echte Middelaar, die al de zonden die nog onder Gods heiligheid bestraft zouden moeten worden vrijwillig op Zich nam. God is zozeer God, dat hij een hart heeft. God wil het kwaad niet. Het kwaad is Hem tot een last. Het kwaad doet God pijn en Hij ziet, hoe zijn volk zich in het kwaad gebracht heeft. Het gaat om de schepping en niet om - zoals zoveel mensen denken - om de vernietiging van de schepping. Want we weten dat het daarna niet veel beter gaat. En als je bedenkt dat God dit allemaal van te voren geweten moet hebben, heb je helemaal een probleem. Maar Genesis is het boek van de wording en niet van de afbraak. In deze geschiedenis is het de scheppende God die aan het woord komt en niet de verwoestende Godheid. Het is alsof de Torah verzucht dat de schepping nu toch af zou moeten zijn en God zou sabbat moeten kunnen vieren. Maar die zesde dag blijft een lijdensdag. De geboorte van wat echt hemel en aarde zou mogen heten stagneert. Dus Genesis 6 t/m 9 is een stagnatie in de geboorte, een vertraging in die zesde dag. Maar het gaat nog steeds om de geboorte van de schepping en een geboorteverhaal is een toekomstverhaal. En God gaat die toekomst doorzetten. Water is vaak in de Bijbel het beeld van de tijd, dat is de stroom, de tijdsrivier om bij God

te komen. Om tot die uiteindelijke voltooiing te komen. Dan kan ik nog een stapje verder gaan. Want als je Genesis 6 t/m 9 niet in z'n verband leest, lijkt het lijkt toch alsof God moedeloos is geworden. Maar het is weer het goed lezen in het verband: het is voortgaande schepping. Aan de ene kant stagneert de schepping, maar hij moet voortgaan, want het is Gods werk. Vlak na de vloed, na zijn Verbond met Noach lezen we: "Ik zal de aardbodem niet meer vervloeken om de mens, omdat het voortbrengsel van des mensen hart boos is van zijn jeugd" (Genesis 8:21). Dit is een heel merkwaardig vers want het begint zo positief: "Toen de HERE de liefelijke reuk rook". Noach brengt een offer: een nieuwe mensheid ligt voor hem en zijn gezin en hij wil zijn toewijding aan die schepping tonen door een offer. Het wijst heen naar Christus: "en Zich voor ons heeft overgegeven als offergave en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk" (Efeziërs. 5:2). De intentie van Noach was goed, maar de hele priester- en offerdienst die zou volgen zou onvolmaakt zijn, zoals de Hebreeën-brief dat zo schitterend uit de doeken doet. Het wijst allemaal heen naar dat Ene grote Offer dat God aanvaardde: Zijn Zoon: "het Lam, dat geslacht is sedert de grondlegging der wereld". Zoals gezegd Genesis 6 t/m 9 moet je lezen in z'n verband. God geeft zijn belofte de aardbodem niet meer te vernietigen, alleen als je het totale verband niet verstaat lijkt het negatief. Maar dat is het dus niet. De schepping moet voortgang vinden. God gaat zijn schepping voltooien hoe weerbarstig de mens ook is. Want als God, met zijn voorkennis, zou handelen zoals Hij in Genesis 6 deed, dan zou de ene zondvloed na de andere over de wereld gekomen zijn. Maar zijn hart is gericht op de mens en Hij "laat niet varen het werk zijner handen" (Psalmen 138:8). En net als wij verwacht Hij de "nieuwe hemel en de nieuwe aarde" (Oenbaring 21:1). Het woord "jeugd" is hier onjuist vertaald. Het slaat terug op het begin van de schepping. (Genesis = wording, een geboorteverhaal). Van het begin is het fout gegaan. Een andere vertaal mogelijkheid is dat de mens vanaf z'n jeugd bloot staat aan het kwaad. Maar hier mag zeker niet geconcludeerd worden dat een kind vanaf z'n jonge jaren slecht is. Nog een ding gaat God duidelijk stellen: "Want naar het beeld Gods heeft Hij de mens gemaakt" (Genesis 9:6). De mens blijft zijn schepsel en "wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mensen vergoten worden". Wie het leven van een ander neemt, tast het beeld van God en daarmee God Zelf aan. Het verschil mens en dier wordt nog een verduidelijkt. Het leven van een mens wordt beschermd, dat van een dier niet. Terug naar de geschiedenis. Mozes gaat hier als type van Christus, als middelaar, tussen God en het volk in staan. Maar in feite is dat nu juist, waar God op gewacht heeft. God wil niet, dat de mensen gaan berusten in de loop der dingen. Gods barmhartigheid en liefde is ook een van de redenen waarom er geschreven staat: "geen mens zal Mij zien en leven" (Exodus 33:20). Niemand kan zoveel barmhartigheid, ontferming en liefde aanschouwen. Daarom geeft God het stukje bij beetje, want een van de problemen van de mens is vaak dat hij niet alleen niet weet hoe hij liefde moet geven, maar ook niet weet hoe hij liefde moet ontvangen. Tegen Salomo zegt God: "Ik heb uw gebed en uw smeking gehoord, die gij voor mijn aangezicht opgezonden hebt, Ik heb dit huis dat gij gebouwd hebt, geheiligd door mijn naam daar voor altijd te vestigen, en mijn ogen en mijn HART zullen daar te allen tijde zijn" (1 Kon. 9:3). Het enige dat de meeste mensen onthouden van deze geschiedenis is de zonde en de toorn, maar de liefde en trouw van God en bewogenheid van Mozes die zouden centraal moeten staan. Wat zonde is weten we allemaal en toornig worden we ook allemaal op z'n tijd, maar waar wordt trouw, liefde en bewogenheid gevonden? Mozes heeft zich als Christus "ontledigd" (Fil. 2:7) Misschien is het u opgevallen dat in dit hele gedeelte de naam van Aaron niet genoemd wordt. God geeft hem niet de schuld, Mozes ook niet. Ook voor Aaron heeft Mozes gepleit. In de vorige studie is uitgebreid op de rol van Aaron ingegaan. Aaron die de rol van Elia had moeten vervullen en het volk voor een keuze had moeten stellen (1 Kon. 18). En ondanks alle overwegingen die wellicht positief bedoeld waren zijn vertrouwen op God en op Hem alleen had moeten stellen. Het muisje zal voor hem nog wel een staartje krijgen. Waarom ik de naam van Aaron toch even aanhaal is om duidelijk te maken dat uit

bovenstaande nadrukkelijk op te maken is dat Mozes met alle kracht die in hem was gebeden heeft voor het volk en dus ook voor Aaron. Iets wat we niet terugvinden in de houding van Aaron zoals de Schrift die ons heeft gegeven. Aaron was misschien ook wel ingegaan op Gods voorstel een nieuw volk te vormen. Gelukkig werd de vraag aan de gebedsman Mozes gesteld. De kracht van het gebed wordt in dit gedeelte weer duidelijk onderstreept. "Ik bid voor hen, niet voor de wereld bid Ik U, maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn van U" (Johannes 17:9,10). Mozes was voortdurend in de aanwezigheid van God en alleen die aanwezigheid van God is zo sterk, dat Mozes zijn aangezicht moest bedekken "omdat de huid van zijn gelaat straalde" (Exodus 34:35). Zoals op de verheerlijking van de berg, waar hij, in de schaduw van de echte Middelaar, samen met Elia, Petrus en Jacobus mag aanschouwen dat bij de volmaakte Middelaar "zijn gedaante veranderde voor hun ogen en zijn gelaat straalde gelijk de zon en zijn klederen werden wit als het licht" (Mattheus 17:2). In de loop van de geschiedenis is er niet altijd een Mozes geweest voor het volk Israël, maar Christus is er voortdurend voor ons. En Hij is voortdurend bij de Vader, heel dichtbij aan zijn rechterhand, voor ons. Ondertussen is het volk zich nog van geen kwaad bewust en viert nog vrolijk zijn afgodenfeest, onwetend van wat er zich op de berg afspeelt. Maar dat zal niet lang meer duren en wat begonnen is als een feest eindigt in een macabere ontknoping, want niet het kalf, maar het Lam zal triomferen.

HET GOUDEN KALF Exodus 32:15-30

Deel 4.: op de aarde (Exodus 32:15-30) Dan volgt het vierde tafereel, dat zich op weer aarde gaat afspelen 15-30. In hoofdstuk 1 is al uiteengezet dat het ongeduld over uitblijven van Mozes komt de oorzaak was van het dramatische gebeuren dat zich in dit hoofdstuk afspeelt. Het verband is toen gelegd tussen het ongeduld en ongeloof omtrent de terugkeer van de Here Jezus en Mozes, ook als zodanig, een type van de Here Jezus is. Nu is het zover, wat het volk niet meer verwachtte gaat toch gebeuren. Zo zal het ook gaan met de wederkomst van de Here Jezus. Zij die gezegd hebben, al dan niet spottend: "Waar blijft de belofte van zijn komst" (2 Petrus 3:4) zullen overvallen worden met de macht en majesteit waarmee de komst van onze Heer en Heiland gepaard zal gaan. Hoewel de opzet van deze studie is om parallellen te trekken, wil ik toch niet te lang bij de zo lang verbeide komst van de Here Jezus stil staan. De geschiedenis spreekt voor zich. Als Hij komt zal Hij een "teugelloze" (:25) wereld aantreffen, zoals Hijzelf ook voorspeld heeft. "Want zoals het was in de dagen van Noach, zo zal de komst van de Zoon des mensen zijn. Want zoals zij in [die] dagen v³/₄r de zondvloed waren, etende en drinkende, huwende en ten huwelijk gevende, tot op de dag waarop, waarop Noach in de ark ging, en zij niets bemerkten, eer de zondvloed kwam en hen allen wegnam, zo zal ook de komst van de Zoon des mensen zijn" (Mattheus 24:37-39). Onze Heer had net zo goed deze geschiedenis als voorbeeld kunnen gebruiken, want de afgoderij, hoererij en losbandigheid, die we in deze geschiedenis aantreffen, is, in de wereld rondom ons, niet anders. Ook het zwaard speelt in deze geschiedenis (:27) een belangrijke rol, en welke Bijbelkenner denkt dan niet aan de openbaring van de Here Jezus aan Johannes: "en uit zijn mond kwam een tweesnijdend scherp zwaard en zijn aanzien was de zon gelijk" (Openbaring. 1:16). Meerdere malen wordt in de Bijbel gesproken dat Hij zal komen "als een dief in de nacht" (o.a. 1 Thes. 5:2,4, 2 Petrus 3:10). Maar dit zal niet gelden voor degenen die Hem verwachten. Als u weet dat er vannacht bij u ingebroken wordt, gaat u niet slapen. De oproep van onze Heer in hetzelfde hoofdstuk: "Waakt dan" en op andere plaatsen in de Bijbel is echter geen overbodige oproep gezien de lauwheid van het verwaterde Christendom. Wie gelooft kan niet anders dan verlangend uitzien naar de komst van onze Heer. Niet zozeer wellicht vanwege onze persoonlijke situatie, maar dan toch zeker vanwege het feit dat er dan definitief een eind zal komen aan alle misstanden, leed, oorlogen, verdriet enz. in deze wereld, die snakt naar werkelijke vrede en gerechtigheid. En dit alles kan maar door EEN Persoon bewerkstelligd worden: onze Heiland en

Verlosser. Dus Mozes gaat terugkeren: "Toen keerde Mozes zich om en daalde van de berg af" (:15). Dat omwenden en afdalen duidt op een nieuwe rol die Mozes nu moet gaan vervullen. Hij had het bij God opgenomen voor het volk en God in zijn hart weten te raken. Nu gaat hij op een heel andere wijze optreden. Ditmaal niet om voor hen te pleiten, maar om namens God op te treden in volle overeenstemming met de Wet die het volk verbroken had. Hij wordt de zichtbare gestalte van God. Hij zal met eigen ogen zien wat God gezien heeft: "Ik heb dit volk gezien en zie, het is een hardnekkig volk" (:9). Nu gaat Mozes dit zelf bezien. In zijn hand heeft hij de twee tafelen der getuigenis, die aan beide zijden beschreven waren". 16 "De tafelen waren het werk Gods en het schrift was het schrift Gods" God had die tekst eigenhandig geschreven. Dat is iets heel bijzonders. Die tafelen waren het werk van God Zelf. De tekst van het Verbondsverdrag is het enige dat God ooit eigenhandig geschreven heeft. Van heel de Bijbel gaat alleen dit stukje tekst terug op zijn eigen schrift. Dat onderstreept dubbel het belang ervan. Deze door God Zelf geschreven woorden zijn dan ook niets minder dan het fundament van Israëls volksbestaan. De Joodse traditie, die door Paulus in Gal. 3:19 wordt gevolgd, weet te vertellen dat Mozes deze tafelen uit de hand van engelen heeft ontvangen. Dat kan ook niet anders. Want zelfs Mozes - die dichter bij God mocht komen dan ieder ander - zou het niet hebben overleefd als hij ze uit Gods eigen hand had moeten aannemen. Jozua staat trouw op Mozes te wachten en hij zegt: "Er is krijgsgeschreeuw in de legerplaats" (:17) (Letterlijk: "een stem van strijd"). Jozua hadden we voor het laatst gezien in Exodus 17 bij de strijd tegen Amelek, hij heeft de strijd nog in zijn gedachten, waar God het volk de overwinning schonk en Mozes die prachtige woorduitspraak: "de HERE is mijn banier De hand op de troon des HEREN!" (Exodus 17:15,16). Jozua denkt nog in termen van de, weliswaar moeizame, weg naar de bevrijding, de doortocht naar het licht, naar het beloofde land. Hij onderkende niet wat er bij het volk werkelijk aan de hand was. Hij was nog in opleiding, maar als hij eenmaal de opvolger van Mozes is geworden, dan kent hij het volk door en door, doordat hij meer en meer geestelijk inzicht heeft gekregen. In de loop van de kerkgeschiedenis zijn veel potentiële leiders blijven steken bij 'de opleiding' en hebben niet willen of durven onderkennen hoe de werkzaamheid van het vlees en de zonde was in het volk van God. Maar Mozes, als een door God gewaarschuwd man, gezegend met geestelijk inzicht, weet dat er iets anders aan de hand is en zegt: "Geen geluid van overwinningsgeroep en geen geluid van roepen bij nederlaag - een geluid van beurtzang is het, wat ik hoor" (:18). Mozes was in de nabijheid van God geweest en kende het hart van God, niet uit formele geschriften, maar door een persoonlijke omgang en gemeenschap met God. Daardoor kon Mozes beoordelen en oordelen over de situatie van het volk van God. Om deze geschiedenis goed te kunnen begrijpen dienen we te bedenken wat de betekenissen van deze hoofdstukken zijn. In de eerste plaats, in de letterlijke betekenis, moeten we zien wat Mozes hier doet. En in de tweede plaats zien we hier een type van de geschiedenis van de Christenheid. En in de derde plaats aan de geschiedenis van Israël. 1. Wat Mozes hier deed, in de letterlijke betekenis, was niet wat God hem opgedragen had. God had hem gewaarschuwd voor wat er gaande was, maar Hij had niet gezegd dat Mozes als hij zag wat er zich afspeelde die tafelen moest verbreken. Het volk had de wet verbroken, nog voor de stenen tafelen, die God Zelf beschreven had tot het volk gekomen waren. Al voor die tijd hadden ze de Wet verbroken en dat was onduidelijk naar het inzicht van Mozes, dat er een intacte Wet in hun midden was, die zij moreel verbroken hadden. Daarom kunnen we Mozes begrijpen, dat hij die stenen tafelen verbrak, maar het was de enige grondslag die er tussen God en zijn volk was. Maar nu was die Wet verbroken en was als het ware elke schakel verbroken tussen het volk en God. 2. Maar aan de andere kant, als we zien naar het type van de Christenheid hoe de Here Jezus in feite zou moeten handelen ten opzichte van het Christendom.. Want wat we in deze hoofdstukken vinden, doet ons denken aan de hoofdstukken in Openbaring 1, 2 en 3. De Here Jezus die in de hemel is om onze belangen te behartigen, om daar onze Pleitbezorger te zijn, zoals Mozes voor het volk Israël

was bij God. Hij pleit niet bij God vanwege onze trouw of om onze zonden en zwakheden door de vingers te zien, vanwege al die misstanden die in de loop der eeuwen onder de naam van het Christendom hebben plaatsgevonden. Nee, Hij pleit op die eeuwige raadsbesluiten van God, die Hij Zich voorgenomen heeft ten opzichte van de Gemeente en de schepping. Daarop pleit de Here Jezus bij God. Maar hier zien wij dat Hij zijn plaats inneemt te midden van zijn volk, zoals wij in Openbaring 1 zien, dat de Here Jezus, als de Zoon des mensen niet gezien wordt in de hemel, maar als Degene die wandelt te midden van de "kandelaren" (1:13), niet als de Bruidegom, maar als de Rechter met het vlamme "zwaard" dat "uit zijn mond kwam" (1:16) en wiens "ogen zijn als een vuurvlam" (1:14), zo staat Hij daar te midden van de "zeven gouden kandelaren" (1:13), die met z'n zevenen een beeld zijn van het gehele Christelijke getuigenis door de eeuwen heen. Hij staat daar als een Rechter om te zuiveren alles wat in strijd met God is. En in principe zou de Here Jezus met ons dezelfde handeling moeten verrichten, want als het gaat om onze trouw en verantwoordelijkheid is er geen enkele verbinding met God mogelijk. Als het van ons zou afhangen, dan zou er geen enkele band met God mogelijk zijn. God met wiens Heiligheid in de loop van menselijke geschiedenis steeds een loopje genomen is. Dan zouden we het allemaal verbeurd hebben. Het Woord van God, dat een schakel tussen Hem en ons is, is eeuwenlang een gesloten Boek geweest en verdorven en toen het open ging is het proces in werking gezet van afbraak, wat in onze tijd z'n dieptepunt heeft bereikt. 3. Als we denken aan de geschiedenis van Israël heeft het ons ook veel te zeggen. Als we Mozes zien als type van de Here Jezus die tot zijn volk kwam en afdaalde en gezegd heeft: "Zie, hier ben Ik - in de boekrol staat van Mij geschreven - om uw wil te doen" (Hebreeën 10:7), die "kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen" (Johannes 1:11). Zoals Mozes de wet droeg, droeg Hij de Wet in zijn binnenste en heeft alleen gedaan wat God Hem zei, Hij werd Zelf verbroken en overgeleverd werd om gekruisigd te worden. Zodat het volk Israël, waar het hun verantwoordelijk betrof opnieuw elke verbinding met God doorsneden. Maar Israël is en blijft Gods volk en eens "zal gans Israël behouden worden" (Romeinen 11:26). Als het om de letterlijke zin gaat, dan is al het bovenstaande alleen maar de uitwerking van wat we in 2 Corinthiers 3:7 vinden "de bediening des doods". Want een heilige en rechtvaardige Wet kan voor een zondig mens niets anders dan de dood kan betekenen. Mozes is een geweldig type van de Here Jezus, maar kon in de verbinding met de Wet geen verzoening aan zijn volk aanbieden. Hij kon niet zeggen: op deze grondslag kunnen uw zonden vergeven worden. Hij kon alleen maar oordeel brengen, hij verbrak de stenen tafelen aan de voet van de berg. Hij kon geen verzoening brengen, daar was geen grondslag voor, hij kon alleen maar verbreken, eerst de Wet en daarna het gouden kalf. Hij kon hen slechts aan de lijve laten ervaren wat de gevolgen waren van hun afgoderij. Goddank is dat niet het laatste woord van God. In deze geschiedenis zit een diepe boodschap van genade en ontferming. "Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade, want de wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid zijn door Jezus Christus gekomen" (Johannes 1:17). We keren terug naar de geschiedenis. Je zou i.p.v. "beurtzang" ook "verdrukking" kunnen vertellen. Waar afgoderij gepleegd wordt, komt men in wezen onder geestelijke druk te staan. Daar is de vrijheid weg en is de slavernij teruggekomen. In Exodus 1:11 en 12 vinden we hetzelfde woord als de farao hen "onderdrukt". In wezen zijn ze dus terug in Egypte. Als Mozes het kalf ziet en de dansende Israëlieten eromheen, dan ontsteekt hij in toorn (:19). Op de berg ontsteekt de toorn van God en hier ontsteekt de toorn van Mozes. Mozes had op de berg al van God gehoord dat het volk de fout in was gegaan. Maar nu ziet hij het met eigen ogen. En daarin zit een groot verschil. Op de berg heeft Mozes voorbede voor het volk gedaan, maar op aarde wordt hij wel woedend op ze. In onze tijd beleven we een enorme devaluatie van het woord 'woedend'. Kranten, tv. En radio gebruiken het voortdurend. Zodra iemand of een organisatie het ergens niet mee eens is met een bepaalde opvatting of uitlating van een ander wordt het woord 'woedend' gebruikt, terwijl er in werkelijkheid alleen maar sprake is van

een verschil van mening. Daardoor wordt het woord 'woedend' uitgehold. Het wordt net zo plat en onbeduidend als een dubbeltje, zodat niemand er nog van opkijkt, laat staan ervan schrikt. Mozes wordt echter niet woedend in de hedendaagse, verbleekte betekenis van het woord, maar in de volle zin ervan. De woede laait in hem omhoog. Hij is gewoon briesend. Hij smijt de stenen tafelen met het verbondsverdrag op de grond en "verbrijzelde ze aan de voet van de berg" (19). De woorden van God waren te goed voor dit volk. Geen parels voor de zwijnen. Dit is dezelfde Mozes, die nog maar kort daarvoor tot God zei: "Laat uw brandende toorn varen" (12b). Hoe kan het, dat de man die God tot omkeer bracht, nu zelf in zo'n laaiende woede uitbarst en zelfs aan de Levieten de opdracht zal geven om dood en verderf zaaiend door de legerplaats te trekken, zodat drieduizend man omkomen? Het heeft Mozes heel diep aangegrepen, er komt iets van de toorn van God Zelf in hem. Het zou niet verkeerd zijn als wij wat meer van Mozes weghadden. Onze tolerantie gaat tegenwoordig zo ver, dat we zowat alles tolereren, zolang het maar niet aan ons eigen persoontje komt. Maar als het om de eer van God gaat? Hoe vaak gaan we nog in tegen vloeken, schrijven wij getuigenissen als ingezonden stukken tegen kwetsende artikelen en tv.-programma's? Het Christendom zwijgt juist in een tijd waarin men geleerd wordt assertief te zijn. Onze Heer was een zachtmoedig mens (Mattheus 11:29), precies zoals Mozes zachtmoedig was (Numeri 12:3). Maar dat wil niet zeggen dat er geen sprake van ruggegraat was. Waar het Hemzelf betrof, betaalde Hij nooit met gelijke munt terug (1 Petrus 2:21 e.v.), Hij bad voor zijn vijanden, maar Hij kwam wel in actie, toen Hij zag dat men van Gods huis een rovershol had gemaakt (Mattheus 21:12,13). DÓt kon Hij niet verdragen. Die instelling van Mozes en van Jezus ging toen tegen de geest van de tijd in en doet dat nu nog. Maar het is wel een voorbeeld dat Jezus ons heeft nagelaten ter navolging, zegt Petrus (1 Petrus 2:21). Wat komt daarvan terecht in ons leven? We hebben al gezien in hoofdstuk 2 dat het Lam Gods tegenover het stierkalf stond. Dat was een zwaarwegend punt, want dat kalf vertegenwoordigde de begeerte naar macht. Immers als Israël daadwerkelijk dat kalf gaat aanbidden, dan is dat is in feite het probleem: Gods volk was gelijk geworden aan de volkeren. Wat moet er dan gebeuren, als er geen verschil meer is tussen het volk van God en de heidenvolkeren? Waaraan konden de heidenvolken nog zien, wie God is? Dat punt komt ook later in de geschiedenis van Israël terug als ze een koning willen hebben. Dan zeggen ze zelf: dan zijn we gelijk aan alle volken. Er staan twee grondprincipes tegenover elkaar: de weg van het STIERKALF was de weg naar de MACHT. De weg van het LAM is het weg van de ONTFERMING. Die twee sluiten elkaar altijd uit. Op aarde zal Mozes de toorn van God moeten representeren. Maar - en dat is het wonderlijke van Gods genade - bij die toorn houdt het niet op. Psalmen 103:9 "niet eeuwig zal Hij toornen". Later zal de Here Jezus de volmaakte Middelaar worden, hier is het Mozes die tussen God en het volk in gaat staan. Hij is met recht de priester, de pontifex, de bruggenbouwer. Mozes kan niet tegen het volk zeggen: het is in orde. Ik heb al voorbede voor jullie gedaan. Ik heb het bij God op de berg daarboven al goed voor jullie gemaakt. Nee, op aarde moet Mozes de toorn van God representeren. Dus gooit Mozes de tafels kapot (19) en in hoeverre hij daarmee in of buiten Gods wil handelt laat de Bijbel open. Mozes wordt er niet voor gestraft, zoals hij in Numeri 20:12 wel gestraft zal worden omdat hij tweemaal op de rots slaat in plaats van te spreken (:7,8). De Joodse commentaren zijn duidelijk: Mozes had het recht niet om dit te doen hoewel het volk ze niet waardig waren. Hij was immers slechts boodschapper van de Eeuwige en had de Goddelijke woorden, door God Zelf geschreven, nooit mogen vernietigen. Hij had de stenen tafelen terug moeten geven aan God of moeten vragen wat hij ermee moest doen. Maar Mozes breekt eigenmachtig de woorden van het verbond, in wezen om uit te beelden: het verbond is gebroken, jullie hebben de vrijheid, de 'cheroot', gebroken. Want als je de Tien Geboden bekijkt, er staat overigens: "Toen sprak God al deze woorden" (Exodus 20:1), dan zijn het bevrijdingswoorden. Het was Gods bevrijdingsproclamatie om hen zijn bevrijding te verkondigen: a. "Geen andere GODEN hebben" . Dat

is de bevrijding van alle afgoden. b. "Gij zult u geen gesneden BEELD hebben". Dat is de bevrijding van al die verkeerde Godsbeelden. c. "Gij zult de sabbat houden". De bevrijding van de continue-arbeid. Niet altijd doorhollen, je mag ook op aarde komen, d. "Gij zult niet stelen". De bevrijding van hebzucht en bezitsdrang. En zo zijn die Tien Woorden allemaal woorden van bevrijding. Dus het "schrift Gods", dat Mozes heeft ontvangen op de berg, is de proclamatie, het handvest van de bevrijding. Mozes vernietigt dan het kalf en de restanten geeft hij aan het volk te drinken. Ze moeten drinken wat ze gemaakt hebben (:20). Dat was zowel voor het volk als voor de god die ze gemaakt hadden een afgang. Maar de boodschap is duidelijk: de grond onder hun voeten was weggeslagen. De god van eigen makelij, op wie men zijn vertrouwen stelde, laat het afweten. En die is niet in staat je op te vangen. De ondergrond, waarvan je dacht dat die zo stevig was, blijkt wankel. Hij verbrandt en verpulvert het en laat het volk ervan drinken (Deuteronomium 9:21). In het Hebreeuws staat er nachal en dat is afgeleid van nachalah, dat erfdeel betekent, hiermee hekelt hij de houding van het volk tegenover hun erfdeel. Er is nog een reden waarom Mozes het volk het stof liet opdrinken, het toonde de machteloosheid van de afgoden, hun 'goddelijkheid' was tot stof geworden en het volk moet die 'goddelijkheid' opdrinken en het zal eruit komen in de urine. Het kalf wordt met vuur verbrand (:20). Het was ook uit het vuur gekomen. De bedoeling was dat het volk er hevig van zal schrikken en zal inzien welk een kostbaar juweel ze waren kwijtgeraakt, maar zo dat geval geweest is, dan is het slechts een zwijgen van schrik geweest. .

HET GOUDEN KALF - Exodus 32:15-30

Het is opmerkelijk dat in de verzen 15-24 de naam van de HERE ontbreekt. Of toch niet zo opmerkelijk, want het verbond is gebroken. Toch is ook - zoals verderop zal blijken - het afdalen van Mozes in wezen een afdalen in ontferming. Zoals Christus afdaalde tot de diepste vernedering (Fil. 2:5-8). Dat is Gods grote geheim, waar de mens(heid) het laat afweten, gaat Hij door om zijn uiteindelijk Plan te voltooien. De hele Bijbel, de hele geschiedenis van de mens als individu en collectief is EEN groot wonder van genade. Afdaling is nog altijd de beweging van God die Zich ontfermt. Afdaling is ontferming, tussenbeide komen in verdrukking en benauwdheid en de ware geschiedenis van bevrijding teweegbrengen die uit de hemel moet komen om bevrijding te heten. Dan wordt Aaron ter verantwoording geroepen. Of is het toch anders, want de vraag van Mozes aan Aaron is: "Wat heeft dit volk u gedaan, dat gij zulk een zware schuld daarover gebracht hebt?" (:21) Alles op aarde loopt blijkbaar steeds stuk in de schuldvraag, die blijft hangen als een gifvolk. Op de berg was al voorbede voor die schuld en er zal nog heel wat gebeuren voor er met de schuld van Aaron en het volk afgerekend wordt. Zelfs Mozes is niet meer zeker van zijn zaak: "Misschien zal ik voor uw zonden verzoening bewerken" (:30). Zoals er heel veel moest gebeuren voor er met onze schuld afgerekend kon worden en er nog heel veel moet gebeuren voor er uiteindelijk met alle zonde afgerekend zal worden! Aaron wil de schuld (nog) niet op zich nemen: "de toorn van mijn heer ontbrandde niet, gij weet zelf, dat dit volk in het boze ligt" (:22). Nu moet Aaron dus optreden als middelaar. Dat gaat hem echter niet best af, want Aaron zit met een kwaad geweten. Hij is immers medeplichtig! Hij denkt alleen aan zijn eigen geweten en hij probeert het af te schuiven. Maar het is niet aan Aaron om vast te stellen "dat het volk in de boze ligt". Het enige wat je tot nu toe van het volk kon zeggen van het volk kunt zeggen is, dat het door God aangenomen was. God had dat volk bevrijd uit Egypte. En dan heb je niet het recht om van een volk, dat God aangenomen heeft, te zeggen: die liggen nu eenmaal in het kwaad. Aaron schuift de schuld naar het volk, op een manier een leider onwaardig en hij probeert zijn eigen geweten te ontlasten. Heel opvallend is dat in 24 hetzelfde Hebreeuwse woord gebruikt wordt als voor het "uittrekken" uit Egypte. Het kalf "trok uit het vuur". De N.B.G.-vertaling "en dit kalf kwam eruit" is foutief. Het wekt de indruk alsof Aaron zei dat het 'vanzelf' ontstond en dat daaruit z'n kracht bleek.

Aaron zegt hier enkel, wat er gebeurde, het gevolg was het kwaad dat Mozes zag. Aaron is een duidelijk voorbeeld van de mens die met zijn schuld geen raad weet. Als een mens met zijn schuld geconfronteerd wordt heeft hij de neiging die schuld te verkleinen. Aaron loopt hier vast, terwijl hij juist de verzoening moet bedienen. Bovendien is de verantwoordelijkheid van leiders groter dan die van het volk. Hij had het volk z'n gang laten gaan en "geheel Israël op de bergen als schapen, die geen herder hebben" (1 Kon. 22:17) zonder raad en instructies in hun verlorenheid ten onder laten gaan. Aaron doet dus precies het tegenovergestelde van wat Mozes deed op de berg. Mozes nam het voor het volk op en Aaron geeft het volk de schuld en probeert te ontsnappen aan zijn verantwoordelijkheid. Aaron gaat de schuldvraag stellen, maar met de schuldvraag kom je er nooit uit en daarom loopt het gesprek ook vast, want Aaron denkt niet aan redding van het volk, dat zou een Bijbelse interventie zijn geweest, maar hij zit allen met de vraag van hoe kom ik van m'n kwade geweten af en hij probeert Mozes te sussen in plaats van het boetekleed aan te trekken. Er is geen enkele belijdenis, dat hij, als de leider in de plaats van Mozes verantwoordelijk was voor wat hier gebeurde. Het is eigenlijk een beschamende vertoning. Maar zo is mens zonder God, altijd proberend onze gepolijste buitenkant overeind te houden en doodsbang dat we in de ogen van anderen ons gezicht verliezen en in ons hemd komen te staan. Aaron heeft de schuldvraag van zichzelf afgewenteld op het volk. Maar in z'n uitleg is het hemeigenlijk overkomen, het ging vanzelf. Zo zijn ze nu eenmaal, je kent het volk toch. Een banaliteit van berusting: de dingen zijn nu eenmaal zo. Aaron is hier de proclamateur van wat 'nu eenmaal is' en wat 'altijd zo zal zijn'. Het stierkalf is de proclamatie van deze eeuw: bevrijding is niet mogelijk. De ring van het noodlot is daarmee gesloten. En iedereen geeft iedereen de schuld. We lezen het niet in deze geschiedenis, maar in Deuteronomium 9:20 lezen we: "Ook op Aaron was de HERE zozeer vertoornd, dat Hij hem wilde verdelgen, daarom bad ik toen ook voor Aaron". Mozes de voorbidder, pleiter voor Aaron en het volk. En Mozes laat zich niet beïnvloeden door deze noodlotsgedachte. Hij gaat orde op zaken stellen en zich bezighouden met het volk. "Mozes zag het volk, dat het teugelloos was" (:25). Je kunt ook vertalen met "ontbloot". Ze hebben zich ontdaan van hun klederen om te hoereren en ook geestelijk staan ze in hun hemd. De bedekking, de wapenrusting was weg. Ze hebben geen verweer meer tegen de machten van het kwaad. Dat is wat er gebeurt als de Wet van God terzijde wordt geschoven en niet erkend wordt. Dan krijgt de "verderver", die dood en verderf zaaide in Egypte weer vrij spel (Exodus 12:23b), zoals verderop blijkt. In 26 horen we weer de verbondsnaam, Mozes roept: "Wie is voor de HERE"? Mozes vraagt: "wie is er voor de HERE"? Wel, dat hadden ze ook al gezegd: "Morgen is er een feest voor de HERE" (:6). En de naam HERE is dus de bevrijdersnaam voor God. Je leest niets over een uitroep van berouw. Het optreden van Mozes was erop gericht om het volk met een schok de ogen te openen voor wat het gedaan had en zo verootmoediging te bewerken. Het volk wist niet dat God had gezegd dat Hij het volk wilde "vernietigen" (:10) en dat had Mozes "afgewend" (:11-14).. Maar Mozes kende de heerlijkheid van God en Hij gaat de straf uitvoeren in de regeringswegen van God, niet om het volk uit te roeien, maar om midden in het volk een duidelijk bewustzijn te bewerken van de Heiligheid van God. Gods rechtvaardigheid eiste dat Mozes de dingen recht gaat zetten, nadat hij eerst pleitbezorger was geweest voor dit volk om zo toch de weg vrij te maken voor de ontfeming van God. Het blijft altijd een spanningsveld: Gods Liefde en Gods Heiligheid. Met het eerste hebben we niet zoveel problemen, maar het tweede? Helaas blijft bij de overgrote meerderheid van het volk de ogen gesloten. Want het volk antwoordt niet, alleen de Levieten geven antwoord. Het volk begrijpt het niet. Ze zijn toch allemaal voor de Here? Daarom hebben ze toch juist dat kalf gemaakt? Ze hielden toch juist een feest voor de Here? Ze begrepen al niet wat er met Mozes geschied was (:1) en nu begrepen ze ook niet wat hij zei. Zoiets vraag je toch niet aan het uitverkoren volk? Mozes kan soms van die vreemde dingen zeggen. Het is hetzelfde als aan een gelovige te vragen zich te bekeren. We waren net zo fijn aan het feest vieren voor de Here. En nu komt Mozes, die man,

van de berg af, gooit stenen tafels kapot en maakt het kalf tot poeier. Het probleem bij het volk is dus, dat ze Mozes niet eens begrijpen. De vraag van Mozes was simpel: wie wil met de ontferming van deze God genoeg nemen en verkeren in zijn nabijheid. Wij hebben er vaak een keuzevraag van gemaakt: leven of dood, maar er sterven er 'slechts' drieduizend. Het was geen oproep van Mozes om medewerkers voor het werk van de bevrijding, dat neemt God wel voor rekening. Maar wie wil zich aan Hem toevertrouwen en zich laten verlossen uit de kringloop van de noodlotsgedachte. Alleen de Levieten begrijpen het en hoe gemakkelijk is de parallel door te trekken in de geschiedenis tot op de dag van vandaag. Dan krijg je een heel opmerkelijk vers. In 27 moeten de Levieten met hun zwaard door de legerplaats gaan. Dat moet niet gelezen worden als een moordpartij (vgl. Deuteronomium 1:17b). Het sleutelwoord is "doortrekken". De N.B.G. vertaalt ongelukkig met "heen en weer gaan". Er staat echter hetzelfde woord als in Exodus 12, waar de engel in de Paasnacht "trekt door" Egypte. Hij trekt door Egypte om de eerstgeborenen te doden. In de Paasnacht is de bevrijding uit de macht van de duisternis. Wat je hier ziet, is dat de Paasnacht gehandhaafd wordt. Alleen in Exodus 12 ging de Paasnacht dwars door Egypte. Nu gaat hij dwars door Israël heen, want Israël is Egypte geworden. Het diepste punt is: God handhaaft de Paasnacht, als het moet zelfs tegen Zijn eigen volk. God gaat hier Zijn volk weer bevrijden van Egypte. De Levieten gaan in wezen een Paasnacht houden. Om 27 goed te verstaan, moeten we letten op de zinssnede: "ga heen en weer". Want in de grondtekst staat hetzelfde woord dat ook gebruikt wordt in de Paasnacht. Zoals God toen $\frac{3}{4}$ Egypte trok, zo moeten de Levieten nu de legerplaats doortrekken. Hier had dus beter vertaald kunnen worden: "doortrekken" of "overtrekken". Egypte is tirannie, verdrukking, benauwdheid. De eerstgeborenen worden in Egypte gedood. Dat was het machtsbeginsel, want de eerstgeborene was de opvolger, ook de opvolger van de troon. En die troon moet (weer) vallen. Dat kalf stond in wezen weer op de troon van Egypte. Het Hebreeuwse woord dat vertaald is met "teugelloos", heeft ook dezelfde medeklinkers als het woord Farao. Je zou dus ook zo kunnen vertalen: "Mozes zag het volk, dat het 'gefaraoniseerd' was geworden". Een goede Bijbelvertaling moet er eigenlijk een zijn met voetnoten. Vaak kun je woordspelingen niet in het Nederlands vertalen. Dat oordeel met het zwaard is niet een louter binnen-Israëlsch gebeuren. De Levieten gaan een Paasnacht houden, en let erop: dit is geen moordpartij, maar dit is een Paasnacht tot redding en bevrijding. Petrus zegt later: "het oordeel begint bij het huis Gods" (1 Petrus 4:17). Paulus zegt: "de naam Gods wordt om u gelasterd onder de heidenen" (Romeinen 2:24). En de oorzaak daarvan lag bij het volk van God. In de Corinthie-brief zegt Paulus dat de gemeente nog erger zondigt dan de heidenen (1 Corinthiers 5:1). Dat is natuurlijk een absurde situatie. Hoe tegenstrijdig het ook lijkt te klinken, het oordeel is een zaak van Gods barmhartigheid. God gaat scheiding maken, opdat het licht te voorschijn zal komen. Het zwaard gaat dus ook door de gemeente heen. Niet tot 'hel en verdoemenis'. Dat hebben wij ervan gemaakt. Want het zwaard is hier dus het omgekeerde Pascha, het gaat door een mensenhart. Zoals Paulus zegt in 1 Corinthiers 5:5 "opdat zijn geest behoude worde in de dag des Heren". Desnoods moet het vlees maar verderven "opdat de geest behouden worde Juist door het zwaard bewerkt God het leven. God zet dus het zwaard in Zijn eigen volk, in zoverre dat het Egyptisch is geworden en dan gaat het zwaard er doorheen. Maar Het zwaard snijdt ten leven! Het Egyptische wordt er uitgesneden, opdat het ware Israël te voorschijn zou komen. Het moet hun de ogen openen dat zij toch weer niet met Kanaän bezig zijn maar met Egypte. Het zijn ook de zonen van Levi, de priesters, die het zwaard bedienen en dat is dan in wezen het zwaard van de Geest. Want het volk was het LAM kwijtgeraakt, ze waren afgesneden van de Paasnacht. Nu moeten de Levieten de Paasnacht herstellen. Alleen via die Paasnacht is er ontferming. Er wordt hier een Paasnacht gehouden, omdat Israël hier in feite een Egypte was geworden, met een kalf. Daarom krijgen ze die doortocht: trek door de legerplaats. Net als God voorbijging in die Paasnacht. En let op dan staat er: "van poort tot poort". Het ging hier dus van deur

tot deur, zoals in de Paasnacht. We hebben hier dus helemaal een herhaling van Exodus 12. Toen ging het tegen Egypte, nu is Israël Egypte geworden. Nu krijgen zij dus een Paasnacht van deur tot deur, namelijk langs de deuren van hen die niet voor het LAM, maar voor de STIER gekozen hebben. Wat was die Paasnacht? Exodus 12:42 "een nacht van WAKEN was dit voor de HERE". Letterlijk: "dit is een nacht van bewaring voor de HERE voor alle zonen van Israël voor hun geslachten". Het kernpunt van de Paasnacht is dus bewaren. Die nacht moet dus bewaard worden. Die nacht moeten ze bewaren in al hun geslachten. Dat moeten wij ook want het Pascha is het fundament van het Evangelie: "Want ook ons Paaslam is geslacht: Christus" (1 Corinthiers 5:7). Want alleen door middel van die Paasnacht is er een uittocht mogelijk. Als je de Paasnacht niet bewaart, heb je ook geen uittocht meer en word je gelijk aan de volkeren. Dus moet je die Paasnacht bewaren, want dat is de nacht waarin God sparend voorbijgaat. Het is de nacht waarin de kracht van het bloed openbaar wordt. Dat is de nacht waarin God zijn ontferming gaat betonen. Aan dat ene volk, maar op die manier er is ook heil voor Alle volkeren. Want als dit ene volk niet uit de volkeren uitgeleid wordt, dan zijn al die andere volkeren ook aan de dood overgeleverd. Alleen doordat God dat ene volk uit die volkeren haalt, is er hoop voor die andere volkeren. En alleen omdat de enige gestalte van Gods toorn zijn ontferming is. Want niet de opgang naar het land is de bevrijding, maar zijn afdalen, zijn ontferming. Dus: God bewaart die nacht. En daarom komt in Exodus 32 opnieuw die Paasnacht naar voren. Daarom moeten de Levieten het ZWAARD aangorden. Dat betekent, dat God die Paasnacht handhaaft tegen het MACHTSSTREVEN. Dat zwaard is het Woord Gods, het zwaard des Geestes: "Want het woord Gods is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door, $\frac{3}{4}$ diep, dat het vaneenscheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en het schift overleggingen en gedachten des harten" (Hebreeën 4:12). Het "zwaard des Geestes, dat is het Woord van God" (Efeziërs. 6:17) dat zich keert tegen alles wat MACHT is. Tegen het machtsbewustzijn van de volken, maar ook tegen het machtsbewustzijn van Gods eigen volk. God zal eerder zijn Paasnacht handhaven dan dat Hij zijn eigen volk handhaaft. En dat is een heel diep punt: die Paasnacht gaat God boven alles. Want alleen in en door die Paasnacht wordt dat ene volk gered. Als God de Paasnacht opgeeft, dan zou Hij daarmee de hele verlossing van toen, nu en in de toekomst, opgeven. Als God de gebeurtenissen rondom het gouden kalf door de vingers had gezien, als Hij daaraan niet zwaar getild had, dat had Hij zijn verlossingsplan opgegeven. Dan was er geen heil meer voor Israël en ook geen heil meer voor de heidenen. Want dat kalf maakt juist het heil onmogelijk. Op dat moment konden ze nog kiezen: "Wie is voor de HERE"? (:26). Het is hier een omgekeerd Pascha, omdat het zich keert tegen het eigen volk. Het blijkt dat het geen vergeldingsactie was. Het was niet de bedoeling de schuldigen te treffen, want dat waren er veel meer. 28 "De Levieten deden naar het woord van Mozes en er vielen op die dag ongeveer drieduizend man" (28) Het gaat in wezen om het doden van de oude mens. Die laatste ernst is nodig omdat de oude mens gedood moet worden, gedood en begraven, om uit dat graf niet weer op te staan, dan alleen tot een "nieuwe schepping" (2 Corinthiers 5:17). De nieuwe mens die opstaat uit de Egyptische nacht is geen voortzetting van de oude mens, is ook geen variant daarop, en is ook geen kwalitatieve verbetering van de oude mens. Pasen is niet dat wij het voortaan beter zullen gaan doen, maar dat God in ons zijn nieuwe schepping zichtbaar zal kunnen maken. Dat kunnen we in de verdere hoofdstukken van Exodus ook lezen als het Heiligdom, de Tabernakel, de Woning van God gerealiseerd zal worden met al zijn kostbaarheden, die stuk voor stuk heenwijzen naar de Here Jezus en de geestelijke zegeningen die voor ons zijn weggelegd, alsof er geen woestijn brandt onder onze voeten. Gods werk gaat door. Hier wordt Israël gezuiverd en daarmee de Paasnacht en het heil gered, zodat op de Pinksterdag na de vlammende toespraak Petrus, we kunnen lezen: "Zij dan, die zijn woord aanvaardden, lieten zich dopen en op die dag werden ongeveer drieduizend zielen toegevoegd" (Handelingen 2:41). Hier wordt de weg vrijgemaakt voor het wereldwijde heil. Maar helaas is het zo,

dat zoals niet iedereen inging op de oproep van Mozes: "Wie is voor de HERE", waardoor ze de kans kregen om op hun verkeerde schreden terug te komen, zo wijzen velen Gods aanbod van genade in de Here Jezus Christus af, omdat ze niet voor God door de knieën willen. Gods genade afwijzen heeft altijd te maken met zelfhandhaving, met de weigering jezelf gewonnen te geven. En het oordeel van God zal over hen voltrokken worden. De Levieten moeten hier het oordeel voltrekken op bevel van God Zelf. Mozes laat daarover geen enkele twijfel bestaan (:27). Het is geen uitvloeisel van zijn blinde woede, maar het is een opdracht van God: "Z³/₄ zegt de HERE, de God van Israël". Wie zich tegen God keert ontloopt zijn oordeel niet: "omdat Hij een dag bepaald heeft, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen" (Handelingen 17:31). Het zijn de woorden Gods in zijn Woord. God "wil dat alle mensen behouden worden" (1 Timotheus 2:4). En wat God wil dat gebeurt, maar wie de rijkdom van zijn genade, bewezen in zijn Zoon Jezus Christus, afwijst zal in het oordeel komen. Helaas heeft de kerk een angstaanjagend Evangelie verkondigd, in plaats van een Blijde Boodschap. Het is vreugde om, door genade, een kind van God te mogen zijn. Er is niets mooiers dan een dagelijks leven met Hem. God heeft geen 'hel' geschapen om mensen te dwingen uit angst in Hem te geloven. God heeft zijn liefde bewezen in Christus en bewijst die nog elke dag. Uiteindelijk zal elk schepsel tot zijn, en dat is Gods doel, komen. Maar het oordeel ontlopen kan niet zonder geloof in de Here Jezus Christus. Veel mensen halen hiervoor hun schouders op, maar de Bijbel doet dat nergens, ook in het zo rijke Nieuwe Testament niet. Maar zegt: "dat al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden" (Handelingen 2:21). "Mozes nu zeide: Weest heden de HERE gewijd - want ieder was tegen zijn zoon en zijn broeder - en wel om heden een zegen over u te brengen" (:28). Letterlijk: "vult heden de HERE uw hand". Dat is een typerende uitdrukking, die wel vaker gebruikt wordt. De Levieten moesten hun hand vullen met het ZWAARD (vgl. 35, Deuteronomium 13:13-18), om op die manier de Paasnacht te herstellen. God is dus eigenlijk aan de volkeren verplicht om hier in te grijpen. Wanneer God deze machtsbegeerte maar zou laten geworden, zou dat de ondergang betekenen van de hele schepping. Terwille van zijn heilsplan en terwille van zijn schepping is God verplicht om hier de Paasnacht aan de orde te stellen. We zijn op weg naar het grote einde of beter gezegd het nieuwe begin. Het eindigt niet bij de van de geschiedenis van het gouden kalf en ook gelukkig niet bij het armzalige optreden van de Gemeente in de loop der eeuwen, die het machtige, rijke Evangelie verwaterd en verdogmatiseerd heeft. Het Christendom heeft geen revolutie van genade op deze aarde teweeggebracht, het heeft slechts een besmeurde banier omhoog gehouden. Maar God zal Zelf het laatste woord hebben, na al ons gediscussieer, getheologiseer en gedogmatiseer. Het einde vinden we o.a. in Jesaja 25:6 "En de HERE der heerscharen zal op deze berg voor ALLE volken een feestmaal van vette spijzen aanrichten, een feestmaal van belegen wijnen: van mergrijke, vette spijzen van gezuiverde, belegen wijnen. En Hij zal op deze berg de sluier vernietigen, die ALLE natiën omsluit, waarmede ALLE volken bedekt zijn. HIJ ZAL VOOR EEUWIG DE DOOD VERNIETIGEN, EN DE HERE HERE ZAL DE TRANEN VAN ALLE AANGEZICHTEN AFWISSEN EN DE SMAAD VAN ZIJN VOLK ZAL HIJ VAN DE GEHELE AARDE VERWIJDEREN" (Jesaja 25:6-8) En dan zeggen ze: "Zie deze is onze God, van wie wij hoopten dat Hij ons zou verlossen, dit is de HERE, op wie wij hoopten, laten wij juichen en ons verblijden over de verlossing die Hij geeft" (:9) En hoewel het eigenlijke gericht, het rechtzetten, zich in de geestelijke wereld voltrekt, zal het zich dus ook in de natuurlijke wereld manifesteren. Dingen die zich in de geestelijke wereld manifesteren en daar hun beslag krijgen, zullen zich ook in de natuurlijke wereld uitwerken. Die twee werelden kun je nooit hermetisch van elkaar afsluiten. Bijv. bij Ananias en Safira (Handelingen 5:1-11), zie je dat degenen die het licht afwijzen dat licht ook niet meer kunnen verdragen. Het oordeel, het zwaard, gaat door ons eigen hart. Nogmaals Hebreëen 4:12 "Want het woord Gods is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door zo diep, dat het vaneenscheidt ziel en geest". Het trekt de geest en ziel niet uit elkaar, want dan zou je een

gespleten persoonlijkheid worden. God gaat de mens nooit opsplitsen in onderdelen, God wil de mens juist EEN maken. Daarom moeten alle splijtzwammen er uit, alle import moet er uit, dan hou je de mens over. 29 "Weest heden de HERE gewijdom heden een zegen over u te brengen". Het doel staat er dus bij: de zegen van het Pascha. Een zegen kan in eerste instantie wel eens een minder prettige indruk maken. Soms moet er in het vlees worden gesneden. Een zegen is eigenlijk dat wat God doet, om een mens op zijn bestemming te brengen. En goed is niet altijd hetzelfde als leuk. God is niet alleen maar 'goedig'. Met alleen maar 'lief te doen' heeft geen enkele ouder zijn kinderen goed weten op te voeden. Dus deze - ogenschijnlijke - slachting is een herinnering aan de Paasnacht, aan de laatste ernst. Maar je mag hier stellen, dat ze er zelf voor gekozen hebben. Daarom wordt er ook gesproken door Paulus over "de oude mens" (Efeziërs. 4:22) in het enkelvoud. Het gaat om u en mij. En je niet verbergen in het collectief. Het collectief was de oude bestaanswijze waar het volk Israël en wij allen in zaten, ingekapseld. Maar dan mogen wij "de nieuwe mens aandoen" (Efeziërs. 4:24) en dat is er ook maar EEN, dat is de Messias. Egypte was de oude mens en daar trokken ze uit. En in de Paasnacht krijg je de grondvesting van de nieuwe mens. Je bent nu deel van de nieuwe Mens en vroeger was je deel van de oude mens. Er zijn dus geen (bijna) zes miljard oude mensen. Er is maar EEN oude mens. De verouderde mens, de paleios antropos, die stokoude mens. En God zij gedankt, dat oude bestel heeft zijntijd gehad. Maar voor het zover was en moest en zal er nog heel wat gebeuren. Want met het zuiveren van het kamp was het wezenlijke probleem nog niet opgelost. Gods woorden waren verbrijzeld, net als het kalf. Maar daar zaten ze in de woestijn. Hoe moest dat verder? "De volgende dag zei Mozes tot het volk: Gij hebt een grote zonde begaan, maar nu zal ik opklimmen tot de HERE, misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken" (:30). Mozes, als type van Christus, keert terug naar God. Maar zelfs deze grote man Gods wist niet of de zuivering voldoende was. "Misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken". Ook Mozes vroeg zich af hoever Gods geduld gaat. En dat "misschien" hoort er heel wezenlijk bij. Het is niet zomaar een vanzelfsprekende zaak. God is geen automaat. Er is een zegswijze: 'Vergeven is Gods beroep', maar dat is wel erg simpel gesteld. God is ook een heilig God. God zegt niet steeds met een royaal gebaar: goed, zand erover. God "vergeeft veelvuldig" (Jesaja 55:7), maar dit volk heeft nog helemaal niet te kennen gegeven dat ze vergeving willen. En hier komen we op het diepste probleem van dit verhaal: Wat moet God met degenen die helemaal niet talen naar vergeving? Ze hebben nog helemaal niet gereageerd, er is niet eens een gebed. Ze zeggen niets! Je krijgt het gevoel dat ze alleen maar spijtig zitten te kijken: waar is nu ons kalf gebleven, we zijn ons kalf kwijt en het was net zo leuk. En dan komt Mozes en die gooit roet in het eten - in het water dan, in hun drinken (:20). Het punt is dus, dat het volk de ontferming ten diepste niet begeert. En Mozes zit met de vraag: hoe kan ik een beroep doen op Gods ontferming voor volk dat die ontferming helemaal niet verlangt. Wij staan duizenden jaren achter deze geschiedenis, maar kampen vaak nog met hetzelfde probleem. Of we vinden onszelf te slecht (wat ons niet door de Bijbel, maar door de dogma's is aangepraat) of we vinden onszelf toch wel in vergelijking met anderen wel goed. In beide gevallen kan God - net als bij Israël - zijn ontferming niet kwijt. Wij dienen dagelijks, ja elke minuut uit die ontferming te leven, zodat God de schatkamers van zijn rijkdom kan openen. Dat kan alleen in het wezenlijke contact met Hem, in de relatie: "Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid" (1 Johannes 1:9). En dan verder! Dat is de aanklacht tegen de Gemeente. Ons persoonlijk heil is verzekerd en dat is genoeg. Paulus worstelde daar al mee dat hij de diepte van zijn boodschap niet kwijt kon. Uiteraard is kern van de boodschap van het heil het lijden, sterven en opstanding van onze Here Jezus en het is enkel en alleen genade, maar er is zoveel meer dat God ons in Christus wil schenken, maar waarvoor slechts zo weinigen openstaan. Mozes gaat zijn eigen leven op het spel zetten, niet wetend dat eenmaal het leven, lijden, sterven en opstanding van de Volmaakte Mozes het enige Offer was dat echte

verzoening tot stand zou brengen. Het vers begint met: "de volgende dag". Er was dus een nacht overheen gegaan. De Paasnacht. Vaak wordt over het hoofd gezien hoe de situatie toen in het kamp was. Er was droefheid, doden werden begraven en de gruwelijke realiteit van het zondigen tegen God was zichtbaar voor iedereen. De vraag was hoe nu verder? Hoe zou God reageren? Had Hij hen afgeschreven, zouden er nog meer straffen komen? Mozes toont zich de onverzettelijke, die tot het uiterste gaat, ondanks het "misschien" (:30). Het zal een boeiende confrontatie worden, maar daarvoor zal Mozes moeten "OPKLIMMEN" (:30). Voor genade moeten we door de knieën, maar om te groeien "tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, waartoe wij ook tevoren bestemd zijn" (Romeinen 8:29) zullen we moeten opklimmen. Hoe dicht willen wij bij God zijn? "Hoewel Hij niet ver is van een ieder van ons" (Handelingen 17:27) laten wij ons gemakkelijker door ons gevoelsleven, falen, zorgen terneerdrukken i.p.v. het geschreven Woord te aanvaarden: "ik wijs u een weg, die nog veel verder omhoog voert" (1 Corinthiers 12:31) en die weg te bewandelen en in bezit te nemen wat Hij voor een ieder van ons persoonlijk heeft weggelegd. Heeft u weleens nagedacht over wat Paulus verstaat onder "die ons gezegend heeft met allerlei (letterlijk: "alle") geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus" (Efeziërs. 1:3)? In Hem zijn wij multi-miljardairs, maar we leven vaak als bedelaars. En er is er maar EEN die daar een groot plezier aan beleeft: Gods tegenstander, die het schitterend vindt dat Christenen elkaar 'om des waarheids wil' bevechten of lauw geworden zijn in plaats van "vurig van geest" (Romeinen 12:11). En dan gaan er schitterende dingen gebeuren. Mozes gaat heel ver. Hoe ver willen wij gaan? De keerzijde van het zwaard is en blijft de genade. Dat het volk Israël gespaard bleef, dat het zijn plaats heeft in Gods toekomstige plan en genade voor ons. Niet straks in de hemel, maar nu. Tot tweemaal toe staat er in 29 "op deze dag", wat door het N.B.G. Vertaald is met "heden", maar het is welhaast een verbum technicum voor "Dit is de dag die de HERE gemaakt heeft, laten wij juichen en ons daarover verheugen" (Psalmen 118:24). Of zoals het psalmboek het weergeeft: 'Dit is de dag die God deed rijzen, Juicht nu met ons en weest verblijd. O God, geef thans uw gunstbewijzen, geef thans het heil door ons verbeid. Gezegend zij de grote koning Die tot ons komt in 's Heren naam. Wij zegnen u uit 's Heren woning, Wij zegenen u al tezaam!' (Psalmen 118:9) "Heden, indien gij zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, zoals bij de verbittering ten dage van de verzoeking in de woestijn" (Hebreeën 3:7).

HET GOUDEN KALF Exodus 32:31-34:28

Deel 5.: op de berg (Exodus 32:31-34:28)

A. Exodus 32:31-33:11 Is het onderscheid in de vorige studies tussen 'aarde' en 'berg' duidelijk aan te geven, hier ligt het wat gecompliceerder. Eigenlijk moet het opschrift zijn: 'tussen berg en aarde', maar wat beschreven wordt, zijn bergtopervaringen. Daarom toch: 'op de berg'. In de vorige studie werd geëindigd met het gegeven dat Mozes het oordeel uitsprak over het volk en dat hij zegt: "Gij hebt een grote zonde begaan, maar nu zal ik opklimmen tot de HERE, misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken" (Exodus 32:30). Hij zal zijn eigen leven op het spel gaan zetten, niet wetend dat eenmaal het leven, lijden, sterven en opstanding van de Volmaakte Mozes het enige Offer was dat echte verzoening tot stand zou brengen. Het zwaard van de zonen van Levi heeft gewoed onder het volk als een grimmige gedachtenis aan de Paasnacht. Voordat Mozes de berg op gaat spreekt hij tegen het volk. Er staat in 30 "de volgende dag". Er gaat dus een nacht overheen, en we kunnen het volgende alleen echt begrijpen en Mozes als type van Christus zien, als we beseffen dat er dus een nacht overheen gegaan is: de Paasnacht, waarvan het principe in het vorige hoofdstuk uitgebreid aan de orde is geweest. Het volk had gekozen voor het kalf, ze waren het LAM kwijtgeraakt, ze waren afgeweken van de Paasnacht. God zal eerder de Paasnacht handhaven dan dat Hij Zijn eigen volk handhaaft. De Paasnacht gaat God boven alles. Als God de Paasnacht opgeeft, dan zou Hij daarmee de hele

verlossing opgeven. De Levieten hadden de Paasnacht met hun zwaard moeten herstellen, alleen nu was het gericht tegen Gods eigen volk, dat de bevrijding en vooral de Bevrijder had afgewezen door hun keuze voor het kalf i.p.v. het Lam. Dan spreekt Mozes voor het eerst in dit hoofdstuk tegen het volk. Hij heeft steeds tegen Aaron en de Levieten gesproken. Nu gaat hij het volk toespreken. Hij constateert alleen het feit "gij hebt een grote zonde begaan", maar er volgt geen donderspeech, maar hij spreekt de mens wel heel direct aan: "gij", en niet Farao of het laffe Amelek. De boodschap van God komt niet alleen met de verlossing tot ons maar ook met onze zonden. Zoals de profeet Nathan David confronteert na zijn overspel op Batseba, die de dood Uria tot gevolg had: "gij zijt die man" (2 Sam. 12:7). Maar dat is nooit Gods laatste woord. Zijn doel is ons steeds dichterbij Hem te brengen en afhankelijk van Hem te leren wezen. Gods nadruk ligt niet op de zondige natuur van de mens: "Want Hij weet, wat maaksel wij zijn" (Psalmen 103:14). God praat niets goed, ziet niets door de vingers, maar: "Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden, maar zo hoog de hemel is boven de aarde, zo machtig is Zijn goedertierenheid over wie Hem vrezen. Zover het oosten is van het westen, zover doet Hij onze overtredingen van ons, gelijk een vader ontfermt over zijn kinderen, ontfermt Zich de HERE over wie Hem vrezen" (Psalmen 103:10-13). Het woord dat hier voor zonde gebruikt wordt, duidt de zonde aan als het missen van je doel, je bestemming. Israël was door God - net als ons - op de weg naar het leven gezet. Dat was hun bestemming. Maar door wat ze gedaan hadden, waren zij op een doodlopende weg terechtgekomen, waarop ze hun bestemming niet meer konden bereiken. De weg waarop ze zich nu bevonden, was in letterlijke zin de weg naar de dood. Dat was zo omdat ze niet maar een regeltje hadden overtreden, maar God Zelf opzij geschoven hadden. Dat is het afschuwelijke karakter van de zonde. Zonde is een klap in het gezicht van God en dat maakt zonde zo erg. En dat is iets waarvan we ons goed bewust moeten blijven. Het besef ervan is in onze tijd op grote schaal verdwenen en dat is geen goede zaak. Mozes zegt: "maar nu zal ik opklimmen tot de HERE, misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken" (Exodus 32:30). Het volk was, in wezen, ook niet aanspreekbaar, daar viel niet tegen te praten. Nu gaat Mozes "OPKLIMMEN". Mozes, de middelaar en beeld van de Grote Middelaar, Die later geboren zou worden. Mozes moet ook spreken van een "misschien", misschien is er verzoening. Dat is maar niet een vanzelfsprekende zaak. Dat "misschien" hoort er heel wezenlijk bij. God is geen automaat. Het gezegde: 'vergeven is Gods beroep' is dan ook erg goedkoop. Weliswaar leert de Bijbel dat God "veelvuldig vergeeft" (Jesaja 55:7), maar we moeten wel bedenken dat dit volk nog helemaal niet te kennen heeft gegeven dat ze vergeving willen! En hier komen we op het diepste probleem, naast de grote rijkdom, in dit verhaal. Wat moet God doen met degenen, die helemaal niet talen naar vergeving? Ze hebben nog helemaal niet gereageerd, er is niet eens een gebed. Ze zeggen niets! En als Mozes zegt "misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken", dan is dat het initiatief van Mozes. Het gevoel bekruipt je, als je je de situatie probeert voor te stellen, dat ze alleen spijtig zitten te kijken: waar is ons kalf nu gebleven, we zijn ons kalf kwijt en het was allemaal net zo gezellig. En dan komt die Mozes en die gooit roet in het eten, of beter gezegd in het water dan, in hun drinken. De vraag over de ontferming is niet, of God Zich kan en zal ontfermen. Mozes weet dat wel. Maar het punt is dus, dat het volk de ontferming ten diepste niet begeert. En Mozes zit met de vraag: hoe kan ik een beroep doen op Gods ontferming voor een volk dat die ontferming helemaal niet verlangt. Het is een loodzware gang dit keer om weer de berg op te gaan. De toekomst van Israël hing ervan af en die last drukte zwaar op zijn schouders. En hij zal zich al klimmend hebben afgevraagd: hoe moet ik dit aanpakken? In type van Christus is Mozes een wonderbaar en prachtig persoon en het is indrukwekkend, want Mozes had alle redenen zich te distantiëren van het volk. Wat moet je met zo'n volk? Het bezorgt je alleen maar kopzorgen, slapeloze nachten en frustraties. Maar als mens stond hij dus letterlijk en figuurlijk temidden van het volk. Weliswaar is de bemiddeling perfect en vereenzelvigd hij zich met het volk, maar wat had

hij te bieden? Wat kon hij anders zeggen dan: "Ach, dit volk heeft een grote zonde begaan, want zij hebben zich een gouden god gemaakt. Maar nu, vergeef toch hun zonde - en zo niet, delg mij dan uit het boek dat Gij geschreven hebt" (Exodus 32:32). Wat kon hij vanuit zichzelf beginnen? De enige formele grondslag die hij kende was de Wet. Hij kon alleen maar terug gaan naar God op de berg, maar hij kon alleen vragen of er "misschien" (Exodus 32:30) een mogelijkheid is tot verzoening. Maar zekerheid had hij niet, hij wist het zelf niet of er in God nog een grond tot verzoening gevonden kon worden. Wat kon hij aanbieden? Alleen zichzelf: "Zo niet, delg mij dan uit het boek dat Gij geschreven hebt" (Exodus 32:32). Dat is aan de ene kant natuurlijk bijzonder prijzenswaardig, dat hij zegt dat als er een slachtoffer moet vallen, God laat mij het dan zijn, maar aan de andere kant geeft het de zwakheid van de mens aan: hij heeft niets uit zichzelf te bieden aan God. Het raakt het diepste punt van voorbede. Ten diepste kun je alleen maar voorbede voor de ander doen als je je met die ander EEN maakt. Je kunt in wezen nooit voorbede doen op een afstand. Maar Mozes maakt zich EEN met hen en vraagt: wilt U alstublieft hun zonden vergeven, en als er iemand voor moet boeten, laat mij het dan maar zijn. Maar als God Mozes zou schrappen uit Zijn boek, dan was er dus geen Mozes meer. En als er geen Mozes meer is, dan is er ook geen Torah meer, geen 5 boeken van Mozes. Dan is er ook geen bericht meer uit de hemel voor de volkeren. Als God Mozes uit Zijn boek zou schrappen, betekent dat in feite, dat het hele boek Exodus geschrapt wordt. Maar dan zou Gods naam ook niet meer gehoord worden. Dan is ook het hele bericht en betekenis van het Pascha er niet meer. Dan is er geen signaal meer voor de volkeren dat ze een Vader hebben. Maar hoewel Mozes, zelfs als vriend van God (Exodus 33:11), uit zichzelf niets te bieden heeft, is hij wel het typebeeld van de Here Jezus Christus, die tot Zijn volk is gekomen en niet zoals Mozes de tafelen gebroken heeft, maar Zichzelf heeft laten verbreken op het kruis. Die vrijwillig tot het volk is afgedaald en gewillig heeft toegelaten dat het volk, ja God Zelf, Hem geslagen heeft aan het kruis. Mozes kon 'alleen' zijn eigen leven aanbieden: "Niemand heeft grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor zijn vrienden" (Johannes 15:13), maar dat zou voor God nooit voldoende grondslag zijn voor verzoening. Maar duidelijk is dat het hart van God in hem woont en dat is het gevolg van zijn omgang met God. Maar waar Mozes moest spreken over "misschien" toen hij de berg op ging, is er bij de Here Jezus Christus, toen Hij de berg op ging tot God, niet tot het volk gezegd: misschien zal Ik verzoening bewerken, maar Hij heeft gezegd dat op grond van Zijn werk er verzoening en vergeving was en is voor ieder die geloofde. Hij is Degene geweest, die aan het kruis genageld is geweest en daar een volmaakt verzoeningswerk tot stand heeft gebracht. Die niet de berg opklom met het aarzelende 'misschien', maar "met Zijn eigen bloed, eens voor altijd binnengegaan in het heiligdom, waardoor Hij een eeuwige verlossing verwierf" (Hebreeën 9:12). Geen misschien. Toen Mozes zei: "delg mij dan uit het boek dat Gij geschreven hebt" (Exodus 32:32) was hij een heerlijk type van de Here Jezus, die aan het kruis de Godverlatenheid heeft ervaren, die het heeft geproefd wat wij verdiend hebben, maar ons gelukkig nooit zal overkomen. Daar is Hij door God verlaten en, bij wijze van spreken, uitgedelgd geweest uit het boek van God. Maar toen Mozes, als zwak, sterfelijk en zondig mens, dat blijkt later, bij God kwam heeft God gezegd: Mozes, nee jij niet, maar "Wie tegen Mij gezondigd heeft, zal Ik uit Mijn boek delgen" (Exodus 32:33). Als God dat eens tegen ons gezegd had toen de Here Jezus Zijn werk verricht had: Nee, wie gezondigd heeft die zal Ik uit Mijn boek delgen, waar zouden wij dan nu wezen en wat voor hopeloze en hulpeloze wezens zouden wij zijn? Maar dat is het verschil tussen de Here Jezus en Mozes. Aan de andere kant is er natuurlijk ook een duidelijke boodschap voor ons. Het volk Israël had willen schitteren: "zij hebben zich een gouden god gemaakt" (Exodus 33:31) en willen wedijveren met de volkeren rondom hen. In hoeverre kan de Gemeente niet functioneren omdat vele leden zich met overgave storten in deze prestatie maatschappij en het materialisme, dat ook onder de Christenen, hoogtij viert. Dat wordt vaak goed gepraat door te zeggen of te denken, ja, maar ik zondig niet zo als 'de wereld' en ik geloof toch in het verzoenend lijden en

sterven van de Here Jezus. Maar zonde is niet zozeer een morele misstap, maar vervreemding van de bevrijding van wie men weet, maar zich niet meer afvraagt wat de Bevrijder met onze bevrijding in de zin heeft, zowel voor ons persoonlijk- als gezinsleven en de wereld dichtbij en veraf. Net zoals God niet met het volk Israël kon optrekken, kan Hij ook niet optrekken met een Gemeente die lauw, innerlijk verdeeld en egocentrisch is. De Here Jezus heeft een werk volbracht waar Mozes nooit aan kon tippen, waar Mozes zelfs nooit aan kon beginnen omdat hij een zondig mens was zoals wij. De Here Jezus heeft een werk volbracht als de Zondeloze. Hij droeg niet alleen de Wet in Zijn hand had, zoals Mozes, maar droeg deze vooral in Zijn innerlijk. Mozes verbrak de stenen tafelen, maar Christus heeft Zichzelf verbroken, Zichzelf overgegeven heeft tot een verschrikkelijke kruisdood in de Godverlatenheid. Hij gaat tot God met de vruchten van Zijn verlossing. Een werk zo groot en een werk waarin God zo'n volmaakte genoegdoening heeft gevonden en zo volkomen is verheerlijkt, dat de Here Jezus op grond daarvan namens God kon zeggen dat "een ieder die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven heeft" (Johannes 3:16). Dat werk dat de Here Jezus plaatsvervangend heeft verricht, dat is aangenomen en is de grondslag geworden om zondaren aan te nemen. Maar hier in de letterlijke betekenis van de geschiedenis van Exodus 32 kon God dat niet doen. "Wie tegen Mij gezondigd heeft, zal Ik uit Mijn boek delgen. Maar ga nu heen, leidt het volk naar de plaats waarvan Ik u gesproken heb, zie, Mijn engel zal voor u uit gaan, maar ten dage van Mijn bezoeking zal Ik aan hen hun zonde bezoeken" (Exodus 32:33,34). Zo moest God handelen, anders worden begrippen als 'ontferming' en 'genade' holle klanken. Want laat het goed tot ons mogen doordringen, wat het conflict was. Het is erg menselijk zoals hier over God gesproken wordt, zodat wij des te beter begrijpen wat er in God omging. Er was een conflict met aan de ene kant de Wet op grond waarvan God met dit volk geen verbinding kon hebben, want ze hadden de Wet verbroken en de band tussen Hem en het volk doorgesneden. En aan de andere kant is er God die aan Zijn raadsbesluiten verplicht was, door zijn beloften die Hij aan Abraham, Izaak en Jakob gegeven had, verplicht was dit volk te bewaren en dit volk te leiden naar het land der belofte. Wat moest God doen? Hij kon geen gemeenschap meer hebben met dit volk, maar zegt dat Hij Zijn belofte gestand zou doen: "Zie, Mijn engel zal voor u uit gaan" (Exodus 32:34). En die engel zal dan uitvoeren wat Ik beloofd had te doen en hen leiden en brengen in het land der belofte, maar Ik heb geen deel meer aan dat volk. Zo lezen we dat hier: "maar ten dage van Mijn bezoeking zal Ik aan hen hun zonde bezoeken" (Exodus 32:34). God heeft het ook zo gedaan, Hij heeft hen tot een groot volk gemaakt en in het land brengen dat Ik beloofd heb, maar Ik zal ze weten te vinden. En God heeft ze gevonden. Ze hadden hun les niet geleerd. Het volk heeft in het beloofde land al die eeuwen de afgoden gediend tot het moment dat de koning van Assyrie de Tien Stammen wegvoerde en de koning van Babel de Twee Stammen. God heeft Zijn belofte vervuld: Hij heeft hen tot een groot volk gemaakt en in het beloofde land gebracht maar ook Zijn woorden: "maar ten dage van Mijn bezoeking zal Ik aan hen hun zonde bezoeken" (Exodus 32:34) zijn ook vervuld. Toen God Zijn beloften had vervuld, had Hij, bij wijze van spreken, Zijn handen vrij om alsnog de "zonde te bezoeken" aan het volk. God heeft het volk vanwege de steeds weer terugkerende afgoderij "bezocht" en de Tien en Twee Stammen weg laten voeren: "Zo sloeg de HERE het volk, omdat dit het kalf gemaakt had, dat Aaron vervaardigd had". Dat woord "slaan" kwam ook letterlijk zo in de Paasnacht (Exodus 12:13). Ze worden hier dus behandeld alsof ze in 'Egypte' zijn. Je zit hier dus met het punt: God wil Zijn ontferming laten doorgaan, maar het volk wil die ontferming niet. Dus het is niet vanzelfsprekend. Het woord ontferming gaat pas weer een rol spelen in het volgende hoofdstuk. Want Gods ontferming wint het, nergens kunnen wij de Schrift erop betrappen dat de genade hapert. Maar God heeft het volk getuchtigd en wat Mozes gedaan had werd, door God bekrachtigd. En God gaf in Zijn regeringswegen, te midden van de plaag die Hij bewerkte, een getuigenis wie Hij was, opdat het volk zou beseffen en weten dat Hij een Heilig God is, Die aan de zonde geen deel kon hebben en de afgoderij bestrafte. God

neemt niet over wat Mozes gezegd heeft. Hij zegt tegen Mozes: "Ga, trek van hier op, gij en het volk dat gij uit het land Egypte hebt gevoerd" (Exodus 33:1). Gods toorn is ontstoken en Hij zegt wederom, net als in 32:7 tegen Mozes: "gij hebt het volk uit het land Egypte gevoerd", zo hebben ze het gezegd en zo hebben ze het aanvaard, jij hebt ze uitgevoerd, welnu leidt ze verder en Ik weet dat je een zwak en zondig mens bent en Ik zal je Mijn engel meegeven, zodat Ik de garantie heb dat Mijn beloften uitgevoerd worden en het volk het beloofde land zal binnentrekken: "naar het land, waarvan Ik Abraham, Izaak en Jakob gezworen heb: aan uw nakomelingschap zal Ik het geven - Ik zal een engel voor uw aangezicht zenden en verdrijven de Kanaaniet, de Amoriet, de Hethiet, de Perizziet, de Chiwwiet en de Jebusiet -, naar een land vloeïende van melk en honig. Want Ik zal in uw midden niet optrekken, daar gij een hardnekkig volk zijt, opdat Ik u niet onderweg vertere" (Exodus 33:1b-3). God zegt als het ware in dit vers: Als Ik temidden van dit volk zou komen, zou Ik hen onderweg verteren, want Ik kan niet anders doen. Maar het niet mee optrekken van God is in diepste wezen niet bij wijze van straf, maar om de weg naar Zijn ontferming te openen, want ontferming is het Vaderhart van God. "Toen het volk dit kwade woord hoorde, treurde het en niemand deed zijn sieraad aan. De HERE nu zeide tot Mozes: Zeg tot de Israëlieten: gij zijt een hardnekkig volk. Indien Ik ook maar EEN ogenblik in uw midden zou optrekken, zou Ik u vernietigen. Nu dan, doe uw sieraad af, dan zal Ik zien, wat Ik u doen zal. En de Israëlieten onthielden zich van sieraad, van de berg Horeb af" (Exodus 33:4-6). God zei: Ik kom niet bij jullie en trek niet met jullie mee, want als Ik zou verkeren temidden van een zondig en verdorven volk, dan kan Ik niet anders dan handelen in overeenstemming met Mijn Heiligheid en Gerechtigheid en jullie alsnog verteren. Hebben wij een besef hoe God is in Zijn Heiligheid en Gerechtigheid ten opzichte van de zonde? Hij kan de zonde niet verdragen, God kan niet bij het volk verkeren zonder dat Hij hen zou verdelgen. En het volk moest dit ten volle beseffen en hun sieraden afleggen. Alles wat nog uiterlijke schijn zou ophouden, voor zover ze hun sieraden niet geofferd hadden aan het gouden kalf, moest worden afgelegd. Het is alsof God spreekt tegen Laodicea, waar alles van uiterlijke schijn sprak: "Omdat gij zegt: Ik ben rijk en ik heb mij verrijkt en heb aan niets gebrek, en gij weet niet, dat gij zijt de ellendige en jammerlijke en arme en blinde en naakte" (Openbaring. 3:17). Leg dat alles maar af, niets geen uiterlijke schijn. Maar het moet nog dieper gaan, want het volk "treurde" (Exodus 33:4), maar treuren is nog geen berouw! Treuren is meer zelfbeklag en berouw opent de weg naar God! Waar het in de Gemeente op aan komt is onze houding en daden! En dan staat er iets wonderlijks: "dan zal Ik zien, wat Ik u doen zal" (Exodus 33:5b). Het is alsof God Zich menselijk uitdrukt en zegt dat Hij als het ware bedenktijd wil. Het volk moet zijn sieraden afleggen en afwachten. Dat is het grote conflict waarover hierboven gesproken is. Een God die belooft heeft het volk in het beloofde land te brengen, maar die tegelijkertijd op grond van de Wet niet bij dat volk kan verkeren omdat het een zondig volk is. En God wacht, en het volk wacht. Wat moet God doen, die het volk beloofd heeft om het beloofde land binnen te trekken en tegelijkertijd op grond van de Wet dat volk moet verteren? Wat moet God doen in de Christenheid? God die Zijn Gemeente beloofd heeft te brengen in het Vaderhuis (Johannes 14:1-3), de Gemeente in het bezit te stellen van "alle (de N.B.G.-vertaling vertaalt ten onrechte met "allerlei") geestelijke zegen in de hemelse gewesten" (Efeziërs. 1:3). Wat moet God doen temidden van een Christenheid die zo van Hem afgeweken en in alle opzichten verdorven is? God wacht af en het volk wacht af. Dan gaat het geloof werken. Dan gaat Mozes in de kracht van het geloof handelen. Mozes handelt niet omdat God hem iets beveelt of omdat hij een opdracht heeft. Mozes handelt in de kracht van het geloof en het geloof kent de toestand van het volk en het geloof kent het hart van God. Dat is het geloof waar het ons vandaag de dag zo vaak aan ontbreekt. Aan de ene kant is er het bewustzijn dat de legerplaats onmogelijk de verblijf van God kon zijn. God die gesproken had tot het volk: "gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk" (Exodus 19:6, vgl. 1 Petrus 2:9, Openbaring. 1:6, 5:10). Dat geloof erkent dat wat voordien waar

geweest mag zijn, nu niet meer zo was door de zonde en afval. Mozes erkent dat God in de legerplaats geen plaats kan hebben, maar hij kende ook het hart van God, en hij wist dat God zo graag een plaats wil hebben waar Hij met de mens kan samenkomen. Gods hart verlangt ernaar gemeenschap te hebben met de mens. Gods hart verlangt ernaar om samen met ons te kunnen spreken en te kunnen samenkomen met ons, maar als God niet in de legerplaats kan verschijnen vanwege de zonde, dan handelt het geloof. En het geloof handelt hier niet omdat God opdracht geeft, maar het geloof handelt omdat het met inzicht handelt. Waar God Zelf, als het ware, bedenktijd nodig heeft om - menselijk gesproken - uit het conflict te komen, is het antwoord van het volk dat het wacht en doet zijn sieraden af. En dan lezen we dat Mozes: "de (de N.B.G.-vertaling vertaalt ten onrechte "een") tent nam en spande haar voor zich uit buiten de legerplaats, ver van de legerplaats, en noemde haar: tent der samenkomst" (Exodus 33:7). Misschien was de tent al eerder gebruikt voor erediensten in het midden van de legerplaats, dat weten we niet, maar Mozes neemt de tent op en slaat die buiten de legerplaats op. Er staat zelfs nadrukkelijk bij: "ver van de legerplaats" (Exodus 33:7), maar wat een schitterend vervolg: "en noemde haar: tent der samenkomst" (Exodus 32:7), en eigenlijk is er niets belangrijker in deze hoofdstukken dan dit vers: "tent der samenkomst". God had eerder gesproken over deze "tent der samenkomst", zeg maar vanaf hst. 25, zou het de plaats van samenkomst zijn waar God zou samenkomen met Zijn volk dat van alle kanten zou komen samenstromen naar die heilige plaats. En nu is die megaplaats niet meer de plaats waar God kon zijn en neemt het geloof, de enkeling, de tent en plaatst die "ver van de legerplaats", ver van het zondige volk vandaan en noemt die "tent der samenkomst". Geloof ziet niet op de weinigen, het geloof bereidt toch een plaats omdat het het hart van God kent, en waar God toch met Zijn volk kan samenkomen en waar het volk met God kan samenkomen, ook al zijn het er maar weinigen. De schrijver van de Hebreeën-brief zegt dat dat de plaats is voor de Christenen. De Hebreeën die tot geloof gekomen waren bevonden zich temidden van het volk Israël, maar de schrijver zegt: ja dat kan wel, het is en blijft Gods volk, maar het volk Israël dat in Jeruzalem die stad ter woning bezat, die plaats waar God Zijn woning had temidden van Zijn volk, dat volk had de Here Jezus buiten de legerplaats (Hebreeën 13:12,13) gebracht, daar heeft Hij geleden. Ze hebben Hem niet geduld en Hij kon daar ook niet zijn, in die zondige, verdorven stad, al was het honderd keer vroeger de stad waar God vroeger gewoond had. "Daarom heeft ook Jezus, ten einde Zijn volk door Zijn eigen bloed te heiligen, buiten de poort geleden. Laten wij derhalve tot Hem uitgaan buiten de legerplaats en Zijn smaad dragen" (Hebreeën 13:12,13). De schrijver zegt: Maak jezelf niets wijs, want het volk van God en Jeruzalem is een plaats van verdorvenheid geworden, en nu moet je je plaats innemen buiten de legerplaats, waar ook de Here Jezus geleden heeft, buiten de legerplaats, want in Jeruzalem kan uiterlijk nog wel godsdienstigheid beleden worden, en uiterlijk nog wel het volk van God is, maar God kan er niet meer zijn. Zoals wij nu ook vandaag de dag als Christenen zijn aangekomen in het tijdperk, dat zelfs op het Christelijk erf - waar zonde geen zonde meer genoemd wordt en het kwaad getolereerd wordt en de Bijbel steeds minder als normatief geldt en valse leringen hun opgeld doen, en niet alleen binnen de samenleving, maar ook binnen de kerk - nog steeds denken dat dit de plaats is waar God van oudsher gediend is, en dit is toch de kerk der vaderen is, die God aan hen gegeven heeft. Het geloof echter erkent dat God alleen met Zijn volk kan samenkomen buiten de legerplaats. En als de schrijver van de Hebreeën-brief dan zegt dat dat de plaats is waar wij "zijn smaad dragen" (Hebreeën 13:13), dan is dat niet zo erg, want het is de enige plaats waar we met Hem kunnen samenkomen. Het geloof noemt het "de tent der samenkomst" (Exodus 33:7), hoewel we lezen dat "wanneer Mozes uitging naar de tent, stond het gehele volk op en ging staan, ieder aan de ingang van zijn tent" (Exodus 33:8) en alleen Mozes (zelfs van Aaron wordt niet gesproken!) en "Jozua, de zoon van Nun, een jonge man, week niet uit de tent" (Exodus 33:11). De woorden "Ieder, die de HERE zoekt, ging uit naar de tent der samenkomst" (Exodus 33:7) lijken te

wijzen op een massale opgang naar de tent der samenkomst, maar het volk bleef staan aan de ingang van hun tent en "zij zagen Mozes na, totdat hij de tent was binnengegaan" (Exodus 33:8). O, er waren genoeg mensen die ook treurden over de toestand van Israël en het er moeilijk mee hadden. Ze hadden hun sieraden afgelegd en ze stonden daar treurig bij elkaar, zich diep bewust van de schuld die op Israël rustte, maar geen kracht om Mozes achterna te gaan. Laat de tijdgeest niet onze leermeester zijn, maar "laat ons oog daarbij (alleen) gericht zijn op Jezus, de leidsman en voleinder des geloofs" (Hebreeën 12:2), dat kan een heel eenzame weg zijn, maar de enige ware ontmoeting met God vindt plaats buiten de legerplaats. Daar, doordrongen van het volbrachte werk, knielend aan het kruis, daar alleen kan God tot ons hart spreken en ons Zijn weg voor en aan ons duidelijk maken en ons vermoeide en bezorgde hart versterken. Ja, "de tent der samenkomst", buiten de legerplaats, is de plaats om God te ontmoeten en Zijn heerlijkheid te ervaren. Als Mozes de tabernakel heeft opgericht dan lezen we: "En de wolk bedekte de tent der samenkomst, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel, zodat Mozes de tent der samenkomst niet kon binnengaan, want de wolk rustte daarop, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel" (Exodus 40:34,35). Zelfs Mozes, met wie "de HERE sprak van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend" (Exodus 33:11) kon die heerlijkheid niet bevatten. In Christus is de weg geopend, er zal heerlijkheid worden geopenbaard: "Want ik ben er zeker van, dat het lijden van de tegenwoordige tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid, die over ons geopenbaard zal worden..... omdat ook de schepping zelf van de dienstbaarheid aan de vergankelijkheid zal bevrijd worden tot de vrijheid van de heerlijkheid der kinderen Gods" (Romeinen 8:18,21). Hoe moeilijk en eenzaam ook de weg kan zijn, het is - Goddank - waar: "Want allen, die door de Geest Gods geleid worden, zijn zonen Gods, Want wij hebben niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar gij hebt ontvangen de geest van het zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader. Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. Zijn wij nu kinderen, dan zijn wij ook erfgenamen: erfgenamen van God, en mede-erfgenamen van Christus, immers, indien wij delen in Zijn lijden, is dat om ook te delen in Zijn verheerlijking" (Romeinen 8:14-17). Als we ons wat meer de positie van ons kind van God zijn bewust zouden zijn, dan liggen er onvoorstelbare rijkdommen op ons te wachten, maar daar hangt een prijskaartje aan. Niet wat ons behoud betreft, maar om waarlijk vrede in ons hart te krijgen en te bewaren, zullen wij buiten de legerplaats, in alle eenzaamheid, ons hart voor God moeten openen, iets wat een ingrijpend proces is, vooral omdat het niet past in het tijdsbeeld en geest van onze tijd, waarin 'vrijheid, blijheid' de norm is, maar pas dan zullen we de woorden van Petrus begrijpen: "Indien gij door de naam van Christus smaad lijdt, zijt gij zalig, daar de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods op u rust" (1 Petrus 4:14). Heerlijkheid ervaren zonder lijden is niet wat de Bijbel leert, in tegendeel. De vormen van lijden kunnen veelvuldig zijn, dat kan lichamelijk- en psychisch lijden zijn en ver van ons bed het lijden als martelaar vanwege het geloof. Over het lijden als martelaar kunnen wij niets zeggen omdat dit ons onbekend is, de andere vormen van lijden zijn ons wel vertrouwd. We hoeven die ook niet op te zoeken, maar er wordt niet van ons verwacht dat wij als slachtoffers door dit leven gaan, wij zijn juist "in dit alles meer dan overwinnaars door Hem, Die ons heeft liefgehad" (Romeinen 8:37). Veel mensen denken dat Christen zijn een zware opgave is, dat je niets mag en alles moet. Wie zo denkt, heeft het Evangelie niet begrepen, een Christen is - zelfs door zijn lijden heen - een optimist, omdat hij "de verschijning van de heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Christus Jezus verwacht" (Titus 2:13). Een Christen is geen humorloos, somber mens, maar wel een realist, die niet zoals een dode vis zich laat meevoeren met de stroom, maar als een levende vis zwemt tegen de stroom in. Het geloof wil "een tent der samenkomst" en God wil "een tent der samenkomst", ook vandaag aan de dag waar Hij met Zijn volk kan samenkomen: "Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben ik in hun midden" (Mattheus 18:20). Mozes en Jozua, het waren er maar twee. Volle kerken en samenkomsten zeggen

dus niets over het geestelijk gehalte. Het gaat om de erkenning van het gezag van Hem, die zegt: "in Mijn naam", dus geen menselijke instellingen of leer, maar de verheerlijking van Hem, "Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof" (Openbaring. 5:12). Inderdaad, Jezus alleen, Hij is het enige centrum en de Bron, waar wij onze kracht uit kunnen putten en zo de heerlijkheid kunnen ervaren, die nu al ons deel mag zijn. En dan gaat God spreken tot ons hart, zoals "de HERE sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend" (Exodus 33:11). Wat is er toen genoten, wat valt er nu veel te genieten, dat is ware gemeenschap met God. Met een vriend spreek je op vertrouwelijke voet. Voor een vriend heb je geen geheimen, geen barrières. Voor hem houd je niets achter. Bij hem kun je je helemaal uitspreken, mag je kwetsbaar zijn en jezelf blootgeven. Je kunt bij hem aankloppen met alles wat je bezig houdt, wat je fijn vindt en wat je dwars zit. Zo sprak God met Mozes. Zo sprak God met een mens. We ontmoeten hier een God die een Vriend is van de mens, zoals de Here Jezus later zal zeggen: "maar u heb ik vrienden genoemd, omdat Ik alles, wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, u heb bekend gemaakt" (Johannes 15:15). Wie naar de Here Jezus kijkt en Hem in geloof aanvaard, ziet God (Johannes 14:9) en kijkt regelrecht in Gods hart. Er wordt niets achtergehouden. Er wordt volledige opening van zaken gegeven. Wij hebben een God wiens hart in Christus voor ons openstaat, een God, die onze Vriend wil zijn en ons Zijn vrienden noemt. Die God is onze grootste rijkdom! Maar we zullen om dat te beseffen En te ervaren ver de woestijn in moeten, want niet in het gekrakeel van deze wereld zullen we Hem ontmoeten, maar op die eenzame plaats, ver van het bont gewoel der mensen en de schreeuwende stemmen van het bevredigen van allerlei tijdelijke behoeften. Behalve Mozes en Jozua was er verder niemand onder het volk dat dÓt kende, niet omdat ze niet mochten, maar omdat ze allemaal bleven "staan aan de ingang van hun tent" (Exodus 33:8). Zij zagen "de wolkkolom" en "boog zich neder" (Exodus 33:9,10), er was wel inzicht, sterker nog ze zagen met hun eigen ogen dat God deze plaats erkende als de plaats waar Hij met het volk wilde samenkomen. Maar wat was de reactie van het volk? In plaats van uit te gaan naar die plaats van gemeenschap bleven ze bij hun tent staan en bogen zich neer. Maar dat was niet Gods bedoeling, God wilde dat zij zich hadden neer gebogen in "de tent der samenkomst". Typeert dat ook niet vele Christenen? Ze erkennen dat God gemeenschap zoekt, maar hun eigen tenten opbouwen en zich daar neerbuigen. Zijn de vele kerken, groepen en kringen ook niet vaak een beeld van eigen tentjes bouwen? Mozes had niet zozeer inzicht in de Wet van God, natuurlijk het kwam er wel bij, maar het was in de eerste plaats de kracht van zijn geloof. Mozes die "volwassen geworden, geweigerd door te gaan voor een zoon van Farao's dochter, maar hij heeft liever met het volk Gods kwaad verdragen, dan tijdelijk van de zonde te genieten, en hij heeft de smaad van Christus groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte, want hij hield de blik gericht op de vergelding" (Hebreeen 11:25,26). Deze zelfde Mozes wilde nu "uitgaan tot Hem buiten de legerplaats en Zijn smaad dragen" (Hebreeen 13:13). En die "smaad", die voor ons hoofdzakelijk beperkt blijft tot het niet serieus genomen worden, misschien belachelijk gemaakt worden of onze carrière in de weg kan staan, maar in andere landen wel degelijk vervolging, tot de dood toe, met zich mee kan brengen, die nemen we als Westerlingen die (nog) geen vervolging kennende, net als Mozes en de Here Jezus, op de koop toe, en kan zelfs een bron van vreugde worden, want als we verder lezen dan staat er dat wij "dan door Hem Gode voortdurend een lofoffer brengen" (Hebreeen 13:15). En op die plaats van gemeenschap waar we Hem lof, dank en aanbidding mogen bewijzen, zal Hij op Zijn beurt, tot onze harten spreken, zoals God hier met Mozes sprak "als een vriend" (Exodus 34:11). "Maar u heb Ik vrienden genoemd, omdat Ik alles, wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, u heb bekend gemaakt" (Johannes 15:15). "Dan keerde hij (Mozes) terug naar de legerplaats. Maar zijn dienaar Jozua, de zoon van Nun, een jonge man, week niet uit de tent" (Exodus 33:11). Samen waren Mozes en Jozua in "de tent der samenkomst" aanwezig. Mozes "keerde terug naar de legerplaats" en Jozua

"week niet uit de tent". Twee belangrijke beginselen, ook voor ons, aan het eind van dit gedeelte. Mozes was aan de ene kant voor God pleitbezorger ten opzichte van het volk, dat Hij pleitte voor het volk of God hen nog wilde aannemen en verzoenen, maar hoe hij aan de andere kant ten opzichte van het volk de heerlijkheid en heiligheid van God handhaafde. Mozes keert terug naar de legerplaats, het is een heerlijke plaats om bij God te zijn, maar Mozes erkende zijn verantwoordelijkheid voor het volk. Hij stond met het volk in verbinding en droeg zorg voor dat volk en zijn hart ging uit naar dat volk om dat volk te leiden. Kennen wij onze verantwoordelijkheid? Hebben wij alleen maar belangstelling voor "de tent der samenkomst", ons eigen geestelijk welzijn, of gaat ons hart in bewogenheid uit naar de velen die Christus niet kennen en in het duister tasten? Het is een belangrijk geestelijk principe, even belangrijk als het andere dat Jozua in "de tent der samenkomst" bleef. Het zijn twee beginselen naast elkaar. Onze plaats is een plaats van afzondering, maar ons hart moet zo ruim zijn, dat er plaats is voor al die anderen. Geen van beide beginselen mag verwaarloosd worden. Dan ontstaat er een puur horizontaal of puur verticaal geloofsleven. Er staat niet voor niets bij dat Jozua "een jonge man" (Exodus 33:11) was, als er nog weinig geestelijk inzicht is, is het het veiligst om te blijven waar de Heer is, maar als er geestelijke rijpheid is, dan kan God ons de verantwoordelijkheid geven voor de andere die nog in de legerplaats zijn. Het is blijven bij de Heer, vertoeven op de plaats van afzondering, buiten de legerplaats, maar zo nauw als onze weg kan zijn, zo ruim moet ons hart zijn. Want in de legerplaats, in deze wereld, zijn er velen die onze aandacht en liefde willen ontvangen en nodig hebben. De diepste kern van dit gedeelte is toch de ruimte die al ontdekt wordt van Gods ontferming. Niet alleen mocht iedereen opgaan naar die heilige plaats, maar ook het gegeven dat Gods plangestalte gaat krijgen. God gaat klaar komen met een volk dat niet wil. Want anders had alleen Mozes gered worden en zou het hele volk Israël verloren zijn gegaan. En dan waren ook alle heidenen verloren gegaan. Dan was er zegge en schrijve EEN gered: Mozes. Goddank is er redding voor allen dankzij de Volmaakte Mozes, onze onvolprezen Heiland en Verlosser, de Here Jezus Christus!